

Hållbarhetsrapport för Hjo kommun

Nuläget i Hjo kommun i relation till Agenda
2030 - underlag för fortsatt analys

Version 3

HÅLLBARHETSRAPPORT

Nuläget i Hjo kommun i relation till Agenda 2030 - underlag för fortsatt analys

Dokumenttyp   **Rapport**

Fastställt/upprättad   **20-10-21 av Kommundirektör**

Senast reviderad   **2021-10-21**

Detta dokument gäller för

Giltighetstid

Dokumentansvarig   **Kommundirektör**

Dnr   **2020-57**

Innehållsförteckning

Bakgrund till Hållbarhetsrapporten.....	5
Varför en Hållbarhetsrapport?	5
Om Agenda 2030	6
Hållbar utveckling - Tre dimensioner:.....	6
Sveriges hållbarhetsutmaningar - en översikt.....	7
Den sociala och ekonomiska hållbarheten.....	9
Den miljömässiga hållbarheten.....	9
Sveriges handlingsplan för att nå hållbarhetsmålen	9
Hur går det för Hjo kommun?	10
Mål 1: Ingen fattigdom.....	11
Mål 2: Ingen hunger.....	13
Mål 3: God hälsa och välbefinnande.....	15
Mål 4: God utbildning för alla	17
Mål 5: Jämställdhet	19
Mål 6: Rent vatten och sanitet för alla	21
Mål 7: Hållbar energi för alla	23
Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.....	25
Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	27
Mål 10: Minskad ojämlikhet.....	29
Mål 11: Hållbara städer och samhällen.....	31
Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion	34
Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna.....	37
Mål 14: Hav och marina resurser	39
Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald	40
Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen	42
Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap.....	45
Bilaga I: Uppföljning av Agenda 2030 på Kolada (Hjo kommuns siffror)	46

Den arbetsgrupp som förberett innehållet i Hållbarhetsrapporten består av:

Annica Carter, hållbarhets- och kvalitetsstrateg

Maria Berg, verksamhetsutvecklare Samhällsbyggnad

Klara de Boer, verksamhetsutvecklare Vård och Omsorg

Maria Börjel, verksamhetsutvecklare Barn och Utbildning

Jessica Bergman, Arbete och Socialtjänst

Christina von Tell, folkhälsstrateg

Bakgrund till Hållbarhetsrapporten

Kommunfullmäktige beslutade den 29 april 2020 (Kf § 12/20) att inleda en översyn av Hjo kommuns vision och tillhörande utvecklingsområden samt mål. Detta innebär inte att en ny vision måste ersätta den gällande, utan Tillsammans-begreppet och värdegrunden *Det goda mötet* bör utgöra grunden för kommunens styrning även under kommande år. Samtidigt måste kommunen ta hänsyn till att det sedan visionens tillkomst har skett stora förändringar i samhället. De globala målen, Agenda 2030 målen, antogs 2015 av FN:s 193 medlemsländer. Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Ett omtag kring visionen samt tillhörande mål behöver fånga in dessa och andra samhälleliga utmaningar och ge kommunen vägledning kring hur vi, tillsammans med andra aktörer, ska arbeta de närmaste åren för att uppnå social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. När visionsöversynen är klar ska kommunfullmäktiges prioriterade mål i högre utsträckning knyta an till målen i Agenda 2030.

Varför en Hållbarhetsrapport?

Som ett led i vision- och målöversynen har förvaltningen börjat kartlägga nuläget i Hjo i relation till Agenda 2030. Detta dokument är en första avrapportering av den kunskap som inhämtats såhär långt, och kartläggningen har gjorts med hjälp av nyckeltal i Kolada och andra nyckeltal som kommunen arbetar med i sin uppföljning. Tanken är att rapporten ska vara en utgångspunkt för fortsatta reflektioner och diskussioner internt i kommunens verksamheter och externt gentemot medborgarna. Efter att dialog skett med verksamhet och medborgare kommer vi ha en tydligare och mer komplett väsentlighetsanalys kring utmaningar och möjligheter i det fortsatta arbetet. Rapporten och nyckeltalssammanställningen ger oss möjlighet att diskutera vilka hållbarhetsutmaningar som bör påverka styrningen av kommunen framöver och hur vi gemensamt kan lösa dessa.

Hållbarhetsrapportens syfte är att utgöra en del av kunskapsunderlaget som behövs för att kunna diskutera den centrala frågan för höstens medborgar- och medarbetardialog:

Vilka är Hjo kommuns
viktigaste
hållbarhetsutmaningar?

Om Agenda 2030

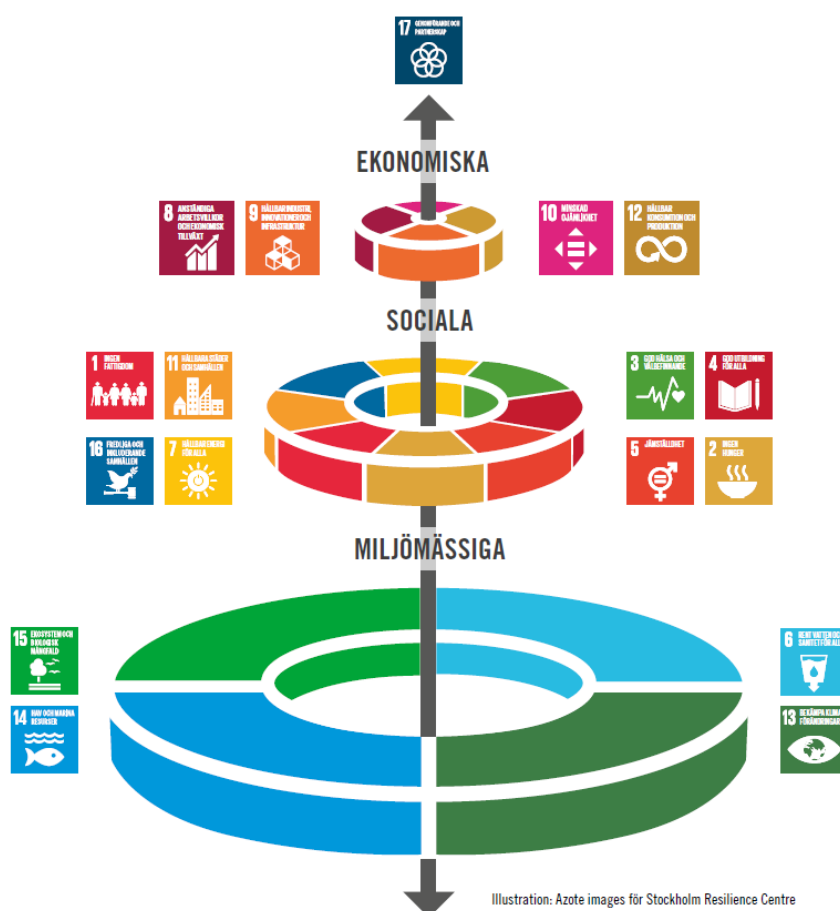
Agenda 2030 antogs av FN:s 193 medlemsländer år 2015. Den talar om hur alla länder tillsammans ska arbeta för hållbar utveckling under de närmaste åren. I agendan finns det 17 Globala mål (och 169 delmål) och en rad indikatorer som gör det möjligt att mäta framstegen.

Målet är att till år 2030 genomföra en samhällsförändring som leder till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling som skyddar planeten, utrotar fattigdom och genererar en god välfärd för alla människor.

Hållbar utveckling - Tre dimensioner:

Definitionen av hållbar utveckling är att ”tillfredsställa dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”.

- **Ekonomisk hållbarhet**– hur kan vi använda/hushålla med tillgängliga resurser?
- **Social hållbarhet**– hur kan vi leva ihop och må bra?
- **Miljömässig/ekologisk hållbarhet**- hur kan samhället inpassas i ekosystemen?

Principer

- Agendan är universell, vilket innebär att den riktar sig till alla världens länder, och att alla länder har ett gemensamt ansvar för genomförandet.
- Målen är integrerade och odelbara. Det betyder att inget mål kan nås på bekostnad av ett annat- framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås.
- Ingen ska lämnas utanför. Agendan måste genomföras med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar.

Utmaningarna hänger ihop och sambanden är komplexa. Det går inte att välja ut fem mål och ignorera övriga tolv. Samtidigt måste vi fokusera på rätt saker där vi kan göra störst skillnad för att skapa en hållbar utveckling.

Vilka är då Sveriges nationella och Hjos lokala utmaningar?

Sveriges hållbarhetsutmaningar - en översikt

Det finns ingen anledning att tro att Hjos utmaningar skiljer sig markant från Sveriges utmaningar, även om vi längre fram i rapporten kommer att titta närmare på våra lokala förutsättningar. Andra kommuner som redan gjort arbetet med att knyta sina mål till Agenda 2030 målen har utgått ifrån Sveriges utmaningar för att skapa sig en bild av var det lokala fokuset behöver ligga de kommande åren.

I Sverige har vi goda förutsättningar att nå de globala målen, vi har exempelvis ett välutvecklat skattesystem och stabila offentliga finanser. Sverige har en ambition att vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Enligt senaste rankingen, som är en sammanvägning av hur väl världens länder presterar mot Agenda 2030:s 17 hållbarhetsmål, ligger Sverige just nu på en andraplats utav alla 193 medlemsländer.

Källa: <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/sweden>

Allra bäst presterar Sverige inom fyra mål som anses vara uppnådda (inkl. samtliga delmål). Det är nummer 1: Ingen fattigdom, nr 5: Jämställdhet, nr 7: Hållbar energi för alla och nr 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur. Gul färg innebär att utmaningar kvarstår, orange att betydande utmaningar kvarstår och röd att stora utmaningar kvarstår. Röd gäller för mål 2 om ingen hunger, mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna, mål 14 om hav och marina resurser och mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald.

Om man tittar på trenderna, som visar åt vilket håll utvecklingen går just nu, kan man se att sju av målen är på god väg att uppnås, eller har uppnåtts. I sex av målen sker en måttlig förbättring och för tre av målen har utvecklingen stagnerat. Inget av målen går i fel riktning.

Sverige har kommit långt i arbetet med att nå målen. Vi anses vara bäst i världen på många områden. Vår utmaning kan sammanfattas med att vår livsstil och vårt välstånd får negativa effekter på människor och ekosystem utanför Sveriges gränser, även för kommande generationer.

”Det är skillnad på att vara bäst i världen och göra det som är bäst för världen” (Agenda 2030 delegationen).

Vi kan inte bara titta på hur vi själva klarar oss utan vi behöver också titta på hur det vi gör påverkar resten av världen. Har vårt agerande en positiv eller negativ effekt på världen som helhet? För detta finns ett så kallat spill over index där 100 är bäst och 0 sämst. Sverige hamnar då på plats 141 av 193. Vi har ett värde på 67,09. Ju lägre poäng desto mer negativa spillovereffekter har ett land på andra länder. Exempelvis bidrar vårt resande och vår konsumtion till negativa miljöeffekter i andra länder och klimatpåverkan på hela planeten.

Den sociala och ekonomiska hållbarheten

I Sverige samordnar Statistiska centralbyrån uppföljningen av Agenda 2030. SCB har i sin senaste uppföljning lyft fram områden som de anser vara stora utmaningar för oss:

Ojämlikheter mellan grupper ökar på några områden.

- ✓ Ojämlikheten på det ekonomiska området minskar inte
- ✓ Kvinnors inkomst är lägre än mäns
- ✓ Funktionsnedsatta har svårare än andra att få jobb
- ✓ Trångboddhet drabbar främst utrikes födda
- ✓ Fler är överviktiga
- ✓ Självmorden ökar i vissa åldersgrupper
- ✓ Fler kvinnor än män har nedsatt psykiskt välbefinnande
- ✓ Dödliga våldet ökar i vissa områden (från en låg nivå globalt sett).

Den miljömässiga hållbarheten

Det är fortsatt svårt att se att många av de nationella miljömålen ska kunna uppnås.

- ✓ Målet om nettonollutsläpp av klimatgaser senast 2045 nås inte- kräver kraftig minskning.
- ✓ Hållbart nyttjande av hav och marina resurser nås inte- hotade arter fortsätter att utrotas i samma takt
- ✓ Svensk konsumtion driver utsläpp av koldioxid utomlands
- ✓ Halten av oreglerade miljögifter ökar

Sveriges handlingsplan för att nå hållbarhetsmålen

Regeringen har tagit fram en handlingsplan för Sverige som har sex fokusområden:

1. **ett jämlikt och jämställt samhälle** (Jämlikhet mellan kön, jämlika livschanser, föräldraskap, nyanlända, hälsa, mänskliga rättigheter)
2. **hållbara samhällen** (Handlar om stad-land/glesbygd-tätorter. Segregation, stadsutveckling, transporter)
3. **en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi** (Sverige ska bli det första fossilfria landet, miljösmart konsumtion, avfall/återvinning, upphandling, skogen, resor)
4. **ett starkt näringsliv med hållbart företagande** (hållbar produktion, miljötillsyn, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, anti-korruption, sociala innovationer,
5. **hållbar och hälsosam livsmedelskedja** (vad vi äter, hur mat produceras, matsvinn, ekologisk produktion och konsumtion)
6. **stärkt kunskap och innovation** (utbildning för att kunna göra hållbara och medvetna val, ökad kunskap om agendan, digitalisering, life science och miljö- och klimatteknik, forskning som främjar hållbar utveckling)

Hur går det för Hjo kommun?

Redovisningen av hur det går för Hjo i arbetet med att leva upp till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet inleds med en kort beskrivning av innehållet och betydelsen av vart och ett av Agenda 2030 målen. Efter detta följer en kort sammanfattning av lägesbilden i Sverige och Sveriges utmaningar, bl a utifrån den statistikuppföljning som SCB gör årligen.

Därefter sammanfattas hur det går för Hjo med hjälp av ett antal indikatorer och nyckeltal som Sveriges kommuner och regioner (SKR) har valt ut för varje Agenda 2030 mål. De följs upp årligen för samtliga kommuner i Kolada. Källan till dessa indikatorer är officiell statistik. Alla Koladas indikatorer finns i bilaga I.

Läsanvisning:

Tanken är att Hållbarhetsrapporten kan användas som ett uppslagsverk där varje mål presenteras för sig. Samtidigt är det viktigt att se helheten och kopplingarna mellan alla målområden.

Vid varje mål i rapporten anges **Sveriges** måluppfyllelse med en färglagd cirkel intill målsymbolen. Grönt = Målet uppnått. Gult = Inte uppnått, viss utmaning kvar. Rött = Inte uppnått, väldigt stora utmaningar kvar. (Orange cirkel skulle ha indikerat att målet inte är uppnått och att det är signifikanta utmaningar kvar, men i dagsläget har inte Sverige något sådant.)

Vid varje målsymbol i rapporten visar också en pil vilken utveckling eller trend den **svenska** måluppfyllelsen har. Grön pil rakt upp om målet har en positiv trend, gul pil snett uppåt om trenden är svagt positiv och en orange, liggande pil om trenden är stagnerande. (En röd pil skulle ha indikerat om utvecklingen är negativ, men i dagsläget har inte Sverige någon negativ trend).

Mål 1: Ingen fattigdom

- Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.

Fattigdom handlar inte bara om inkomst. Den handlar också om brist på makt, inflytande, socialt skydd och säkerhet. Målet handlar om att minska antalet människor som lever i fattigdom och se till att de får tillgång till grundläggande välfärd. Det handlar också om att ge skydd från katastrofer oavsett om de orsakas av människa eller natur.

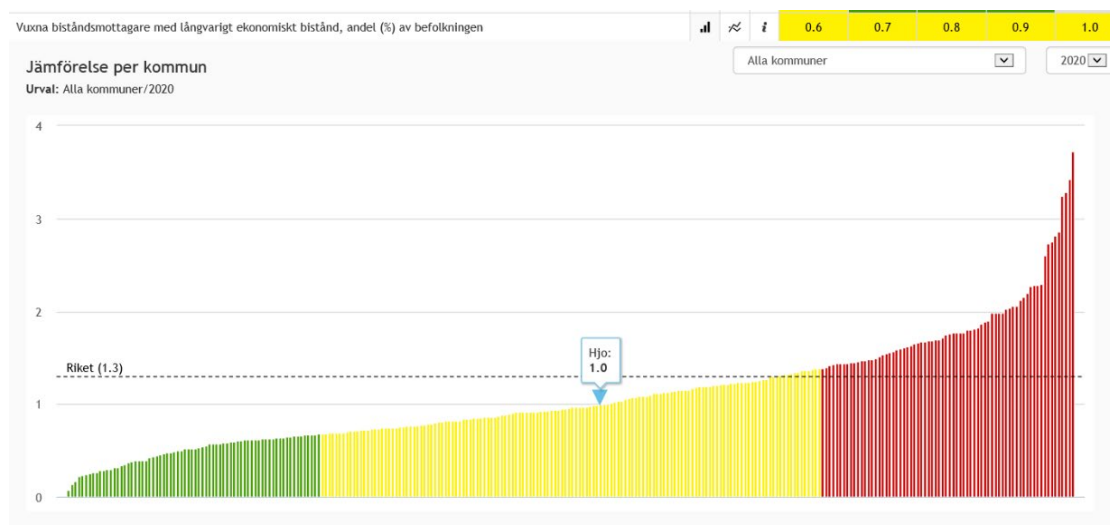

Sverige har ett väl utbyggt välfärdssystem och en hög levnadsstandard. Andelen som lever i det EU definierar som allvarlig materiell fattigdom har minskat i Sverige och är nu lägst i Europa. Sverige har ingen officiell nationell definition av fattigdom. Samtidigt är Sverige det land i OECD där de ekonomiska klyftorna ökar mest och ökningen har pågått sedan 90-talet. Utrikes födda och arbetslösa lever i större utsträckning i allvarlig materiell fattigdom än inrikes födda med två inrikes födda föräldrar och jämfört med dem som arbetar. Vissa grupper är mer utsatta än andra (utrikes födda, lågutbildade, ensamstående, funktionsnedsatta, kvinnliga pensionärer). Det finns också generella inkomstskillnader mellan kvinnor och män. Ensamboende kvinnor har i alla åldersgrupper en lägre ekonomisk standard än ensamboende män.¹

Hjo. För en kommun innebär en stor andel hushåll med ekonomisk utsatthet ökade kostnader för försörjningsstöd. Personer som lever i ekonomisk utsatta situationer har också sämre hälsa.

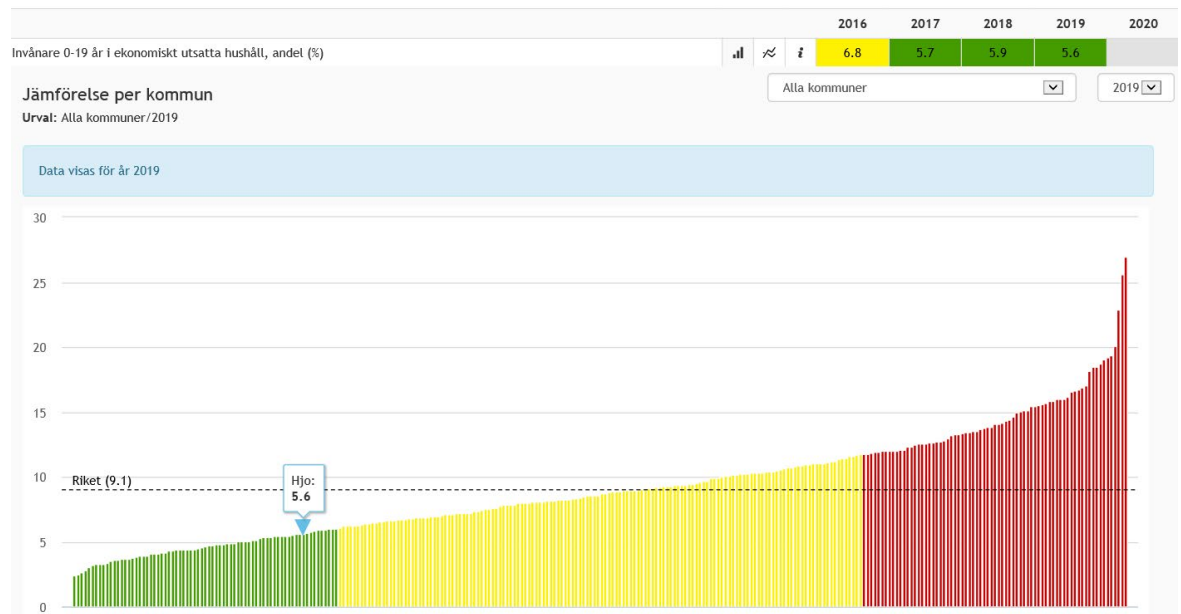
Andelen vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd i Hjo är 1% (Se diagram nedan). Hjo har tidigare legat stabilt under rikskurvan men ses nu bli mer likt riket. Vi har den senaste tiden sett en ökning av unga ensamstående män (under 25 år) som får ekonomiskt bistånd. Handläggningstiden för ärenden hos socialtjänsten är numera längre, delvis beror detta på ökad komplexitet där faktorer så som oordnat boende, arbetslöshet eller missbruksproblematik samspelar.

Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkning

Barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll kan få problem med skolgång, att inte kunna utöva fritidsintressen och känna sig utanför vilket kan leda till både utanförskap och utåtagerande. I Hjo lever en relativt låg andel invånare under 19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, och Hjo hör till de 25 % ”bästa” kommunerna i landet. Barnfattigdom i Hjo minskar och låg 2019 strax under 6 % medan riket ligger på 9,1 %.

Invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll:

Samband med andra mål: Att leva i fattigdom innebär ofta en brist på grundläggande behov och förutsättningar. Ojämligheterna är stora och har inverkan på de livsval individen har möjlighet att göra. För att klara ett arbetsliv och få en egen inkomst (mål 8) behövs grundläggande kunskaper som att kunna läsa, skriva och få tillgång till utbildning (mål 4). Att ha en utbildning ökar möjligheterna att få ett arbete (mål 8). Att ha ett arbete skapar bättre förutsättningar för en god hälsa (mål 3) och att kunna ha egen bostad (mål 11) vilket bidrar till målet om inkludering och minskad ojämlikhet (mål 10).

Mål 2: Ingen hunger

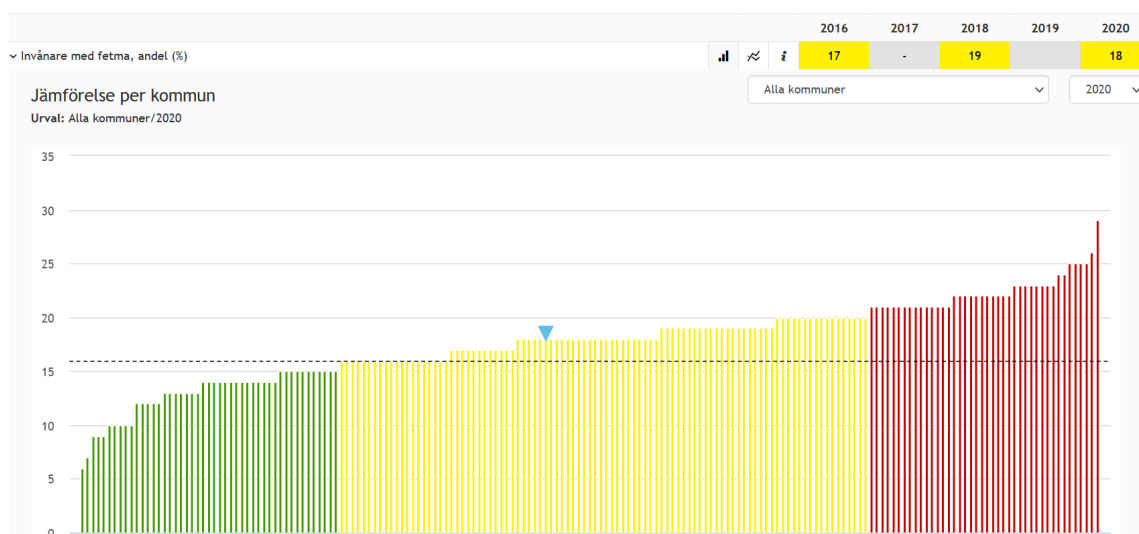
- Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk

Mat är en mänsklig rättighet som är orättvist fördelad. Fler och fler människor ska mättas. Om planeten ska räcka till för att ge tillräckligt med näring till en växande befolkning så krävs ett nytt sätt att framställa mat som är näringsriktig och tillräcklig för våra behov. Både svält OCH fetma är stora problem globalt och påverkas av hur god näringen är i maten vi konsumerar.

Sverige: I Sverige är det inte hunger och undernäring som är de största utmaningarna. I stället är det felnäring, ohälsosamma matvanor och en orimligt hög nivå av matsvinn som utgör utmaningarna. Ohälsosamma matvanor tillsammans med otillräcklig fysisk aktivitet innebär riskfaktorer för ohälsa och för tidig död. Fetma fortsätter att öka och är vanligare bland äldre och bland människor med sämre socioekonomiska förhållanden. Ett annat stort problem är undernäring bland äldre. Även ätstörningar är vanliga och ger allvarliga hälsoproblem. Vi behöver reducera de negativa konsekvenserna av jordbruket på miljön. Detta inkluderar att förhindra jordförstöring, det vill säga att näringsämnen och mineraler urholkas från jorden, samt skogsförstöring. Sverige är också det land i Europa som har lägst självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel. En hållbar produktion är central för att bibehålla näringsrika livsmedel och biologisk mångfald. Den svenska Livsmedelsstrategins huvudmål är att främja närodlat, öka ekologisk produktion och konsumtion av livsmedel samt främja medvetna matval.

Hjo delar de utmaningar som Sverige har. När det gäller ohälsosamma matvanor och fetma så ligger Hjo ungefär i mitten vid jämförelse med alla Sveriges kommuner. 18% av invånarna 16–84 år har fetma, lika hög andel bland män och kvinnor. Dock har männen en högre andel med övervikt än kvinnorna (41 % resp. 32 %).

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

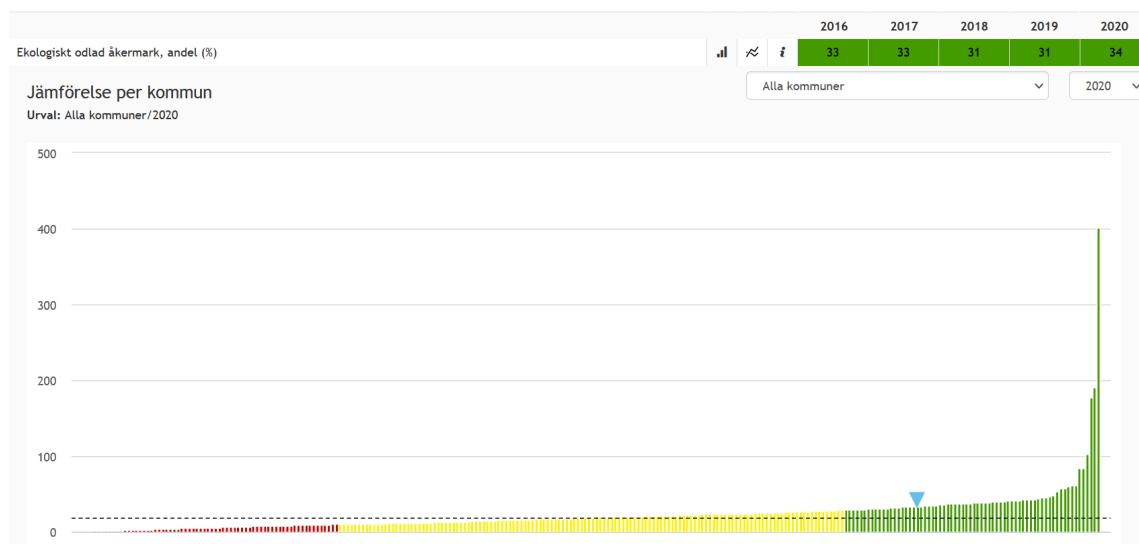
Det är ca var 5:e barn i årskurs 2 och 4 som har övervikt eller fetma, hos årskurs 7 eleverna är den andelen något högre.

Övervikt (BMI > 25) och fetma (BMI >30) hos elever i årskurs 2, 4 och 7, andel

	2014	2016	2018	2019	2020
Årskurs 2				26 %	21,5 %
Årskurs 4				19 %	20,2 %
Årskurs 7	35 %	22 %	24 %	16 %	29,3 %

Källa: Elevhälsan i Hjo

Eftersom mål 2 också handlar om livsmedelsförsörjning och att uppnå en hållbar livsmedelsproduktion på sikt följs även andelen ekologiskt odlad åkermark upp. Hjo tillhör de 25% bästa kommunerna eftersom över en tredjedel av jordbruksmarken odlas ekologiskt.

Källa: Jordbruksverket

Samband med andra mål: Näringsrik kost är avgörande för hälsan (mål 3) och för att orka prestera i skolan (mål 4). Vatten är en förutsättning för världens livsmedelsproduktion (mål 6). Klimatpåverkan (mål 13) leder till ökade perioder av torka vilket ger allvarliga konsekvenser för livsmedelsproduktionen. Samtidigt bidrar jordbruket till ökade klimatutsläpp vilket ger en ökad övergödning och en negativ påverkan på vattenkvaliteten (mål 6 och 14) samt en utarmning av den biologiska mångfalden (mål 15). Det är därför avgörande att uppnå mer hållbara livsmedelsproduktionssystem.

Mål 3: God hälsa och välbefinnande

- Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Mål nummer 3 handlar om att genom förebyggande insatser och behandling minska antalet människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar och att främja psykisk hälsa och välbefinnande. Att förebygga och behandla drogmissbruk (narkotika och alkohol) är ett annat prioriterat delmål.

Sverige: I Sverige har vi generellt en hög medellivslängd, god självskattad hälsa och god tillgång till hälso- och sjukvård, men vi har också utmaningar. En stor utmaning är de betydande hälsoskillnader som finns mellan olika grupper. Ju lägre social position, desto sämre hälsa. I Sverige ser vi en ökande psykisk ohälsa i alla åldrar. Livsstilsbetingade riskfaktorer är en stor utmaning (till exempel alkohol, tobak, stillasittande, ohälsosam mat). Den statliga "Kommissionen för jämlik hälsa" betonar att med mer jämlika livsvillkor och möjligheter till sådant som en god uppväxt, en bra utbildning, ett gott arbete och en rimlig försörjning kommer också en mer jämlik hälsa, vilket har stor betydelse för en hållbar samhällsutveckling. Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete är därför inte bara en ekonomisk nödvändighet utan ett strategiskt val för att klara framtidens välfärd. Ett sätt att hushålla med samhällets gemensamma resurser. God hälsa är grundläggande för människors möjligheter att klara skolan, arbeta, försörja sig och leva ett självständigt liv. Samtidigt är hälsan ett resultat av hur det går i skolan, vilken sorts arbete, vilka försörjningsmöjligheter och vilka slags liv människor har och kan leva.

Senaste SCB uppföljningen av detta mål visar att svenskar röker mindre, vår alkoholkonsumtion minskar, vår antibiotikaanvändning sjunker och färre dör i förtid. Dock har inte psykisk ohälsa, självmord, nedsatt psykiskt välbefinnande eller psykiska och somatiska besvär bland skolbarn minskat.

Hjo. Vi delar de utmaningar som finns i Sverige som helhet. När Folkhälsomyndigheten följer upp hur vi skattar vår egen hälsa så är det ca 70 % i Hjo som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som gott, även om trenden gått ned över tid.

Bra eller mycket bra självskattad hälsa, invånare 16–84 år, andel

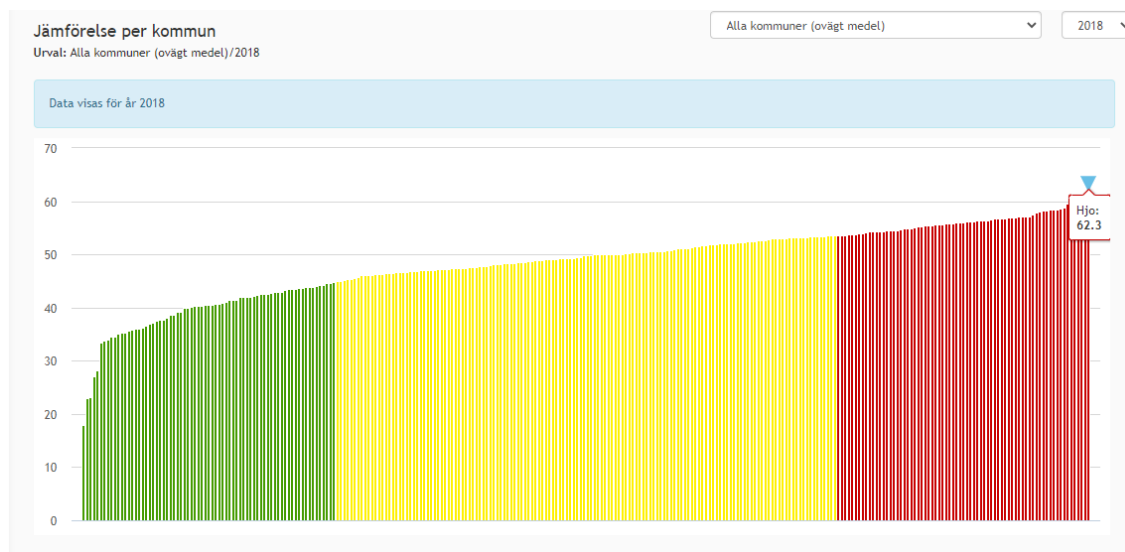
	2016	2018	2020
Kvinnor	70 %	69 %	67 %
Män	78 %	77 %	73 %
Båda könen	74 %	73 %	70 %

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

Kvinnorna skattar inte sin hälsa som lika god som männen gör. Just nu visar siffrorna också att medellivslängden hos kvinnor (82,4 år) placerar Hjo bland de 25 % "sämsta" kommunerna, och medellivslängden hos män (80,9 år) placerar oss bland de 50 % mittersta kommunerna.

Hjo sticker ut vad gäller långtidssjukskrivningar, 2018 var nämligen Hjo den kommun i Sverige där störst andel av de långtidssjukskrivna var detta pga. psykiska sjukdomar. Ohälsotalet i Hjo

(28), alltså antal ohälsodagar² per person och år, låg 2020 strax över regionens (26,7) och rikets (24,2).

Källa: Försäkringskassan

Alkohol och rökning påverkar hälsotillståndet. Därför är det positivt att notera att andelen dagligrökare och andelen personer med riskabla alkoholvanor har sjunkit i Hjo de senaste åren:

Dagligrökare samt invånare som bedöms ha riskabla alkoholvanor (16–84 år),

	2015	2018	2020
Dagligrökare	10 %	8 %	6 %
Riskabla alkoholvanor	15 %	14 %	10 %

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

God hälsa i befolkningen är också avgörande för att klara de demografiska utmaningarna vi har framför oss. I Hjo uppgår andelen medborgare äldre än 65 år till 27 %, vilket är högre än medelvärdet för Sveriges kommuner (24 %). Befolkningsprognoser för Hjo visar att andelen förväntas öka framöver vilket innebär att fler behöver välfärdstjänster samtidigt som den arbetsföra befolkningen inte ökar i tillräcklig utsträckning.

Samband med andra mål: Hälsan påverkas av omgivande livsmiljöer och de livsvillkor i samhället under vilka kvinnor och män föds, växer upp, arbetar och åldras. Detta påverkar även val av levnadsvanor där främjande av rörelse och idrott är viktiga delar. Hälsa handlar alltså inte bara om sjukvård, utan om hur samhället i stort påverkar hälsan. Mål 3 har därför en direkt eller indirekt koppling till samtliga 17 mål, som belyser underliggande orsaker till ohälsa och de systemfrågor som har med hälsa att göra.

Några av de mest grundläggande faktorerna för god hälsa är ekonomisk och social trygghet, framtidstro och känslan av sammanhang. Mål som bidrar till detta är exempelvis minskad fattigdom, utbildning, arbete, trygga städer, ett bra klimat och inkluderande samhällen (mål 1, 4, 8, 11, 13, 16). God hälsa är samtidigt en förutsättning för flera mål, exempelvis lärande (mål 4). Elevers hälsa och skolresultat är starkt sammankopplade. Låga grundskolebetyg har också starkt samband med framtida psykosociala problem.

² Antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning per försäkrad från socialförsäkringen.

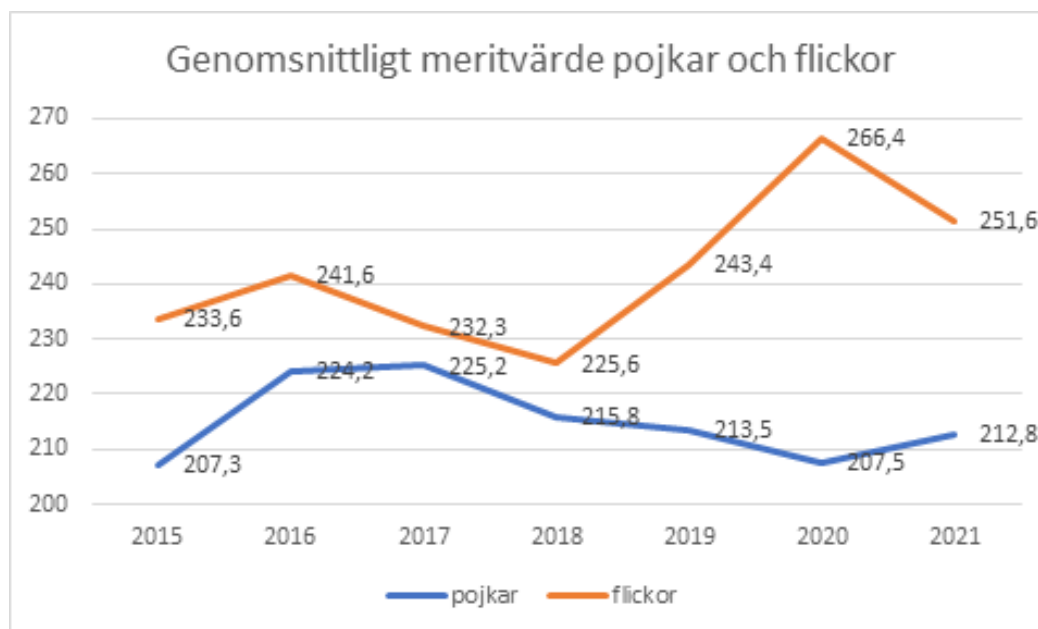
Mål 4: God utbildning för alla

-Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Målet handlar om att alla ska få tillgång till avgiftsfri och likvärdig utbildning av god kvalitet genom livet. Idag går fler flickor och pojkar än någonsin i skolan, men många tvingas sluta innan de är klara med sin utbildning. Fattigdom är en vanlig orsak till detta. Utbildning är en mänsklig rättighet och en viktig investering för att utrota fattigdom och skapa utveckling i samhällen

I **Sverige** har vi sedan länge ett väl utbyggt utbildningssystem med skolplikt och avgiftsfri utbildning. Den negativa trenden för svenska elevers kunskapsresultat har brutits. Trots detta finns det utmaningar. Bristande likvärdighet, kunskapsskillnader mellan flickor och pojkar och brist på lärare är några av dem. Det saknas också en samlad bild av hur utbildning för hållbar utveckling ser ut i svenska skolor. Utbildningssystemet vänder sig till alla, oavsett kön, socioekonomi, funktionsnedsättning. Skolan har därmed unika möjligheter att verka kompensatoriskt utjämnande. Behovet av att stärka och jämna ut förutsättningarna i hela skolsystemet understryks i Skolkommissionens slutbetänkande från 2017.

I en liten kommun med förhållandevis få elever i varje årskurs kan resultatet skilja sig mycket från år till år eftersom enskilda elevers resultat påverkar det totala utfallet relativt mycket.

När det gäller andelen elever som slutar årskurs 9 och som är behöriga att söka yrkesprogram sjönk andelen från 91,5% 2020 till 81,9% 2021 (78% av pojkarna och 85,7% av flickorna).

Likvärdighet mellan skolor är en nationell utmaning. I den utredning som påbörjats om betygen i årskurs 6 i Hjo kommun ser vi att det finns skillnader i resultat mellan våra grundskolor. Vi ser också att det redan i årskurs 6 finns skillnader mellan pojkar och flickor.

Andelen gymnasieelever som tar examen inom 4 år sjönk ytterligare något 2020 till 72,3% vilket placerar Hjo kommun på den övre halvan bland Sveriges kommuner. 75% av pojkarna tog examen inom 4 år och 69% av flickorna.

Andelen ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning ökade från 69% år 2016 till drygt 85% år 2018. Siffror för 2019 visar tyvärr på en nedgång igen till 75,9% vilket placerar Hjo bland de 25% sämsta kommunerna i landet.

Forskning kring barn och ungas skolresultat visar att de två faktorer som har starkast påverkan är föräldrarnas utbildningsbakgrund och lärarnas kompetens. I Hjo har vi en hög andel behöriga lärare. En tredjedel av invånarna i åldersgruppen 25–64 år har eftergymnasial utbildning, vilket placerar oss strax över mitten bland Sveriges kommuner. Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning är betydligt högre än andelen män, 42% respektive 25%.

Samband med andra mål: Skolan är den viktigaste skyddsfaktorn för individen och därmed också i förlängningen för samhället i stort. Främst utifrån att välbefinnande och hälsa (mål 3) påverkar förutsättningar för näringslivet och samhällsutvecklingen generellt (mål 9). En god utbildning skapar bra förutsättningar för att få ett arbete vilket i sin tur främjar ekonomisk tillväxt (mål 8) och ger minskad fattigdom (mål 1) samt bidrar till jämställdhet (mål 5).

Mål 5: Jämställdhet

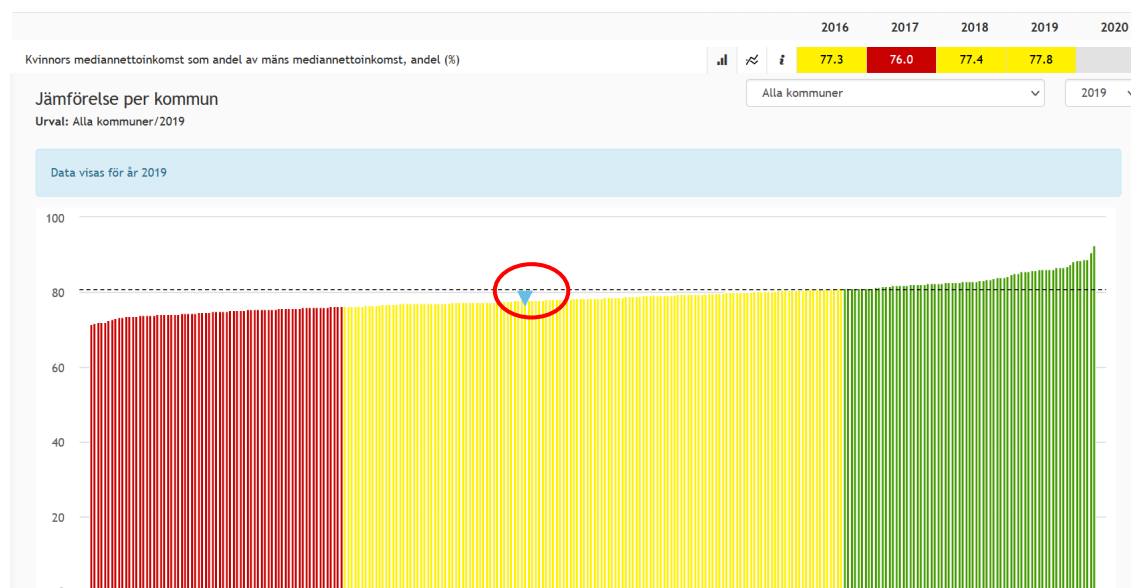
- Uppnå jämställdhet och alla kvinnors/flickors egenmakt

Målet om jämställdhet handlar om att kvinnor, flickor, män och pojkar ska ha samma rättigheter, villkor och möjligheter att forma sina liv. Flickor och kvinnor ska ha makt över sina egna liv och bestämma över sina egna kroppar. Att stärka kvinnors och flickors rättigheter är ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom och skapa förutsättningar för fredliga samhällen.

Sverige: Sverige har EU:s högsta sysselsättningsgrad för kvinnor i åldrarna 20–64 år. Trots ett omfattande svenskt jämställdhetsarbete sedan länge har män som grupp fortfarande mer makt och inflytande än kvinnor, äger mer och tjänar mer. Kvinnor har fortfarande huvudansvaret för det obetalda hem- och omsorgsarbetet, vilket också bidrar till skillnader i sjukfrånvaro. För även hälsoskillnader finns. Kvinnor uppger sämre hälsa, medan män som grupp lever kortare. I Sverige har kvinnor ungefär dubbelt så hög sjukfrånvaro som män i samtliga sektorer. Kommuner har högst sjukfrånvaro, möjligen p g a hög andel kontaktyrken. Andelen män i välfärden är låg och mindre könsstereotypa studie- och yrkesval skulle också ge arbetsgivare tillgång till en bredare rekryteringsbas och ett större utbud av kompetens. Män utövar det mesta våldet i samhället, både i det privata och det offentliga rummet. Kvinnor utsätts i högre utsträckning än män för våld i nära relationer, medan det i det offentliga rummet framförallt är män som utsätts.

Hjo: Den sammanfattande beskrivningen av hur det ser ut i Sverige gäller även för Hjo. Kvinnors mediannettoinkomst är lägre än mäns trots att en större andel av kvinnorna har eftergymnasial utbildning.

Kommuner och regioner står inför stora utmaningar, till exempel när det gäller kompetensförsörjningen. Andelen av befolkningen i arbetsför ålder minskar, samtidigt som befolkningen växer och andelen barn och äldre ökar. Gapet mellan tillgång på arbetskraft och efterfrågan på välfärdstjänster växer. Med en mer jämställd fördelning av det obetalda hem- och

omsorgsarbetet, bland annat föräldraledigheten, skulle fler kvinnor kunna arbeta heltid. Det skulle minska behovet av nyanställningar inom välfärden och samtidigt leda till ökad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.

Andelen heltidsarbetande i den kommunala organisationen är 54%, vilket placerar Hjo bland de 25% "sämsta" kommunerna i landet. Kvinnor har heltidsanställning i lägre utsträckning än män, 51% respektive 68%.

I Hjo tas en ca 30 % av den ordinarie föräldrapenningen och knappt 40% av den tillfälliga ut av män. Detta placerar oss bland den mittersta halvan av Sveriges kommuner.

Hjo kommun deltar också i arbetet med att stärka kvinnors rättigheter och möjligheter till egen försörjning i andra länder genom att ställa krav på etisk konsumtion vid upphandling av varor.

Samband med andra mål: Att uppnå jämställdhet är ett mål i sig, men också en förutsättning för att nå de andra målen. Jämställdhet är avgörande för hållbar ekonomisk tillväxt och anständiga arbetsvillkor, för att minska fattigdom och sociala ojämlikheter (mål 8, 1, 10).

Skolan är ett område som har flera jämställdhetsutmaningar, till exempel att flickor känner sig mer stressade än pojkar, att elevernas studieval är starkt könsbundna samt att pojkar presterar sämre än flickor (mål 4). Kvinnor upplever mycket högre grad av otrygghet i det offentliga rummet än vad män gör (mål 11).

Mål 6: Rent vatten och sanitet för alla

- Säkerställa tillgången till en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Målet handlar om att säkra tillgången till rent vatten och sanitet för alla. Tillgång till vatten är en grundläggande förutsättning för att leva ett anständigt liv. Delmålen till mål 6 handlar bland annat om att alla senast 2030 ska ha tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten samt fullgod och rättvis sanitet. Vattenkvaliteten ska förbättras genom minskade föroreningar, förbättrad avloppsrening, ökad återvinning och effektivare vattenanvändning.

Sverige har god tillgång till vatten och sanitet av god kvalitet. Trots det beräknas de flesta av våra miljömål inte nås med nuvarande insatser och utvecklingen är negativ. Att förbättra vattenkvaliteten, effektivisera vattenanvändningen och skydda de vattenrelaterade ekosystemen är viktiga områden att arbeta vidare med. Svensk konsumtion bidrar också till ohållbar vattenanvändning i andra länder.

En utmaning för Sverige liksom för alla andra länder är att klimatförändringarna påverkar dricksvatten på tre sätt: att det finns för lite vatten, för mycket eller att det blir för varmt.

Längre perioder utan nederbörd kan orsaka låga grundvattennivåer och vattenbrist, medan riklig nederbörd kan orsaka översvämningar och spola bort viktig infrastruktur som vattenledningar. Översvämningar kan även medföra föroreningar från marken till närmaste vattentäkt. Varmare råvatten i dricksvattentäkter ökar risken för algblomning och cyanotoxiner. Ett varmare dricksvatten kan även öka risken för att bakterier bildas i vattenledningarna.

Hjo: Kommunen har ansvar för tillgången till dricksvatten och avlopp. Trots en god tillgång till vatten finns det behov av att förbättra vattenkvaliteten samt minska föroreningar och övergödning i många sjöar och vattendrag. Kommunen är ansvarig för att genomföra flertalet av de åtgärder som krävs för att förbättra vattenkvaliteten och säkra framtida dricksvattenförsörjning. Kommunen ansvarar också för att ha en plan för klimatanpassning, något som Hjo kommun saknar idag.

I nuläget visar egna mätningar på det renade vattnet i avloppsreningsverket att halterna av ogynnsamma ämnen är fortsatt låga.

Vättern som i sin helhet är ett vattenskyddsområde är vår enda aktiva vattentäkt. Hjo saknar reservvattentäkt samt rutiner för nödvattenförsörjning. Hälften av sjöarna och 14 % av vattendragen i Hjo uppnår god ekologisk status, vilket delvis beror på att det finns fördämningar. Kalkningen av Hjällöbacken och Björsjön fortsätter. Genom kalkningen är vi med och bidrar till att nå det nationella miljömålet "Levande sjöar och vattendrag".

En möjlighet att säkra försörjningen är att se till att fler fastigheter får kommunalt vatten och avlopp. På landsbygden är det många som har enskilt vatten och avlopp och detta kan vara negativt för försörjningstryggheten vid torra somrar. Under de senaste åren har ett stort antal hushåll, främst kring Mullsjön, anslutits till det kommunala nätet. I nuläget pågår diskussioner med boende och verksamheter i Grevbäck. Kommuner arbetar också för att förebygga problem med vattenbrist och sinande brunnar, vilket perioder av låga grundvattennivåer kan leda till.

Som huvudman för VA-ledningsnäten måste kommunen säkerställa och förnya VA-ledningsnätet för att säkra dricksvattnet. Läckage av dricksvatten innebär stora kostnader. Likaså behöver kommuner ta höjd för stora framtida investeringar. Delar av ledningsnätet för såväl spillvatten som dagvatten i Hjo är gammalt och vi har en utmaning när det gäller utbyte och underhåll.

Samband med andra mål: Eftersom vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden är målet avgörande för samtliga andra mål i Agenda 2030, inte minst ingen hunger och god hälsa och välbefinnande (mål 2 och 3). Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. Målet är också nära kopplat till målet om Hav och marina resurser eftersom vårt vatten är sammanlänkad med två hav. Ett fungerande avloppssystem är grundläggande för att minska städernas negativa miljöpåverkan, vilket också förebygger föroreningar till havet (mål 14). Klimatförändringarna (mål 13) innebär stora påfrestningar på VA-systemen eftersom de leder till ökade vattenflöden och översvämningar.

Mål 7: Hållbar energi för alla

- Säkerställa tillgången till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

Målet handlar om att alla människor ska tillgång till pålitlig och modern energi. Valet av energiform påverkar i hög grad klimatet. Att satsa på forskning och utveckling av ren energi, öka andelen förnybar energi globalt och fördubbla takten vad gäller energieffektivisering ingår i delmålen.

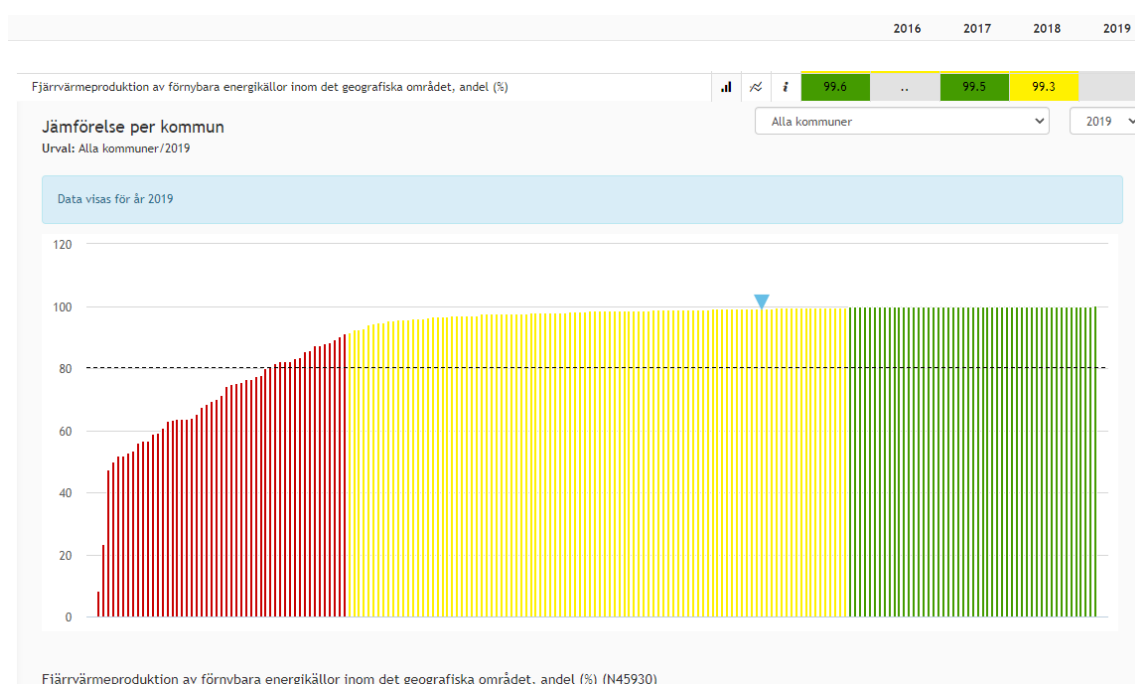

Sverige har i modern tid haft god tillgång till energi och kraftfullt ökat andelen förnybar energi, från 33 procent 1990 till 56 procent 2019. Dagens utmaningar handlar om att ställa om transportsektorn till förnybar energi, att möta ökad efterfrågan på el från industri, datacentra och transporter, samtidigt som kärnkraft tas ur produktion och alltmer variabel produktion från vind och sol tillförs. I några regioner har kapacitetsproblem redan uppstått i elnäten, och det väntas uppstå på fler håll till följd av växande efterfrågan och långa ledtider för stamnätutbyggnad.

Riksdagen beslutade 2018 att 100 procent av elproduktionen ska vara förnybar till 2040 och att energianvändningen ska vara 50 procent mer effektiv år 2030 jämfört med 2005. Internationella Energibyrån (IEA) bedömer att Sverige är i framkant i arbetet med att ställa om till ett energisystem med låga utsläpp, men säger också att det är viktigt att Sverige framöver fokuserar på transportsektorn och industrins energianvändning för att nå energi- och klimatmålen.

Hjo: Hjo kommun har en hög nivå av leveranssäkerhet när det gäller energi och el. Hjo Energis nät är markbundet till 100 % men vi har lokala leverantörer av el som fortfarande har luftburna ledningar.

Den energi som produceras inom Hjo kommun är till stor del förnybar. Hjo Energis fjärrvärme produceras till 99,3 % med förnybara källor.

Dessutom finns det inom Hjo kommuns gränser en stor produktion av förnybar energi i form av vindkraft. Denna vindkraftsproduktion är större än den totala elanvändningen. Hjo kommuns översiktsplan och vindkraftsplan öppnar upp för etablering av vindkraft i kommunen vilket ger förutsättningar för att bidra till ytterligare produktion av förnybar el.

Det finns fortsatta utmaningar med att uppnå en energieffektiv verksamhet inom kommunens verksamheter, men i nuläget är all el som Hjo kommun använder s.k. "grön el" och kommer uteslutande från förnybara källor.

Ovan nämns att Sveriges största utmaningar ligger i att ställa om industrins energianvändning och transportsektorn. Kommunen har liten påverkan på industri och jordbruk vad gäller val av energikälla och energieffektivisering. Energirådgivning och i viss mån tillsyn är två verktyg som kan användas i arbetet.

Kommunens huvudsakliga utmaning består i att fortsätta arbetet med att ställa om till en fossilfri transportsektor, då 26% av energianvändning i Hjo som geografisk plats består av fossila bränslen till transporter. Läs mer om detta under mål 13 (klimat).

Samband med andra mål: Hållbar energi är en förutsättning för alla de mål som handlar om välbefinnande och hållbara samhällen (mål 8 och 11), om att begränsa klimatförändringen (mål 13) samt innovation och teknikutveckling (mål 9). Målkonflikterna gäller främst påverkan på miljön, där ingen energiproduktion i dagsläget är helt utan miljöpåverkan.

Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

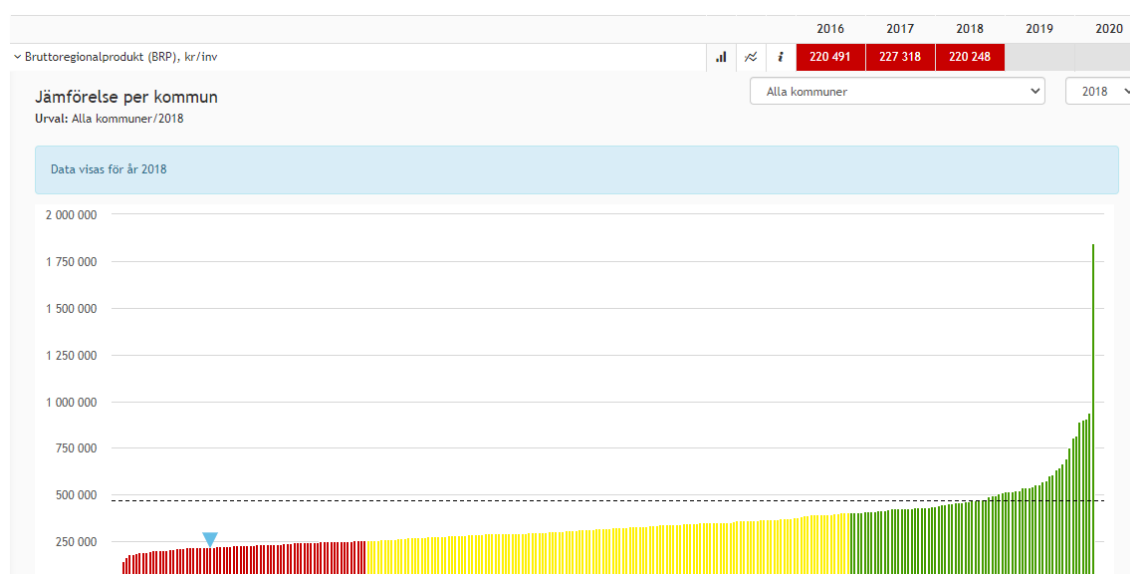
- Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

Alla människor som arbetar behöver ha anständiga arbetsvillkor och få en inkomst som det går att leva på, som eliminerar fattigdom och främjar ekonomisk tillväxt i alla länder. Det handlar om att avskaffa tvångsarbete, modernt slaveri och människohandel. För Sverige och andra utvecklade länders del är delmålet om att förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtion och produktion och bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring en utmaning. I målet ingår också att få till stånd en hållbar turism.

I Sverige har vi sedan länge hög sysselsättning och globalt sett goda löner och arbetsvillkor. Andelen kvinnor som yrkesarbetar är högst i EU och kvinnor utgör nästan 80 procent av medarbetarna inom vård, skola och omsorg. Trots detta finns det utmaningar med otrygga anställningsförhållanden, brist på arbetskraft inom vissa sektorer, löneskillnader mellan kvinnor och män samt ohälsa kopplad till arbete. Även målsättningarna kring att öka andelen unga i jobb och skapa sysselsättning för personer med funktionsnedsättningar är utmaningar för Sverige. Vi har också tillsammans med andra utvecklade länder en stor utmaning i att förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtion och produktion och bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring. En grundförutsättning för alla mål är att vi får en hållbar ekonomisk tillväxt. Hållbar för att skona de ekologiska och sociala delarna och tillväxt för att resurser ska lyfta samhället till högre nivåer med bättre förutsättningar för ett gott liv.

I Hjo förvärvsarbetar drygt 80% av invånarna mellan 25 och 64 år, vilket placerar oss strax utanför gruppen med de 25% bästa kommunerna i Sverige. Hjo är en landsbygdskommun med begränsad arbetsmarknad och vi profilerar oss som en boendekommun. Vi är beroende av arbetsmarknaden i vårt relativa närområde. Värde av all produktion av varor och tjänster (Bruttoregionalprodukt BRP) inom Hjo kommuns gränser är lågt jämfört med andra kommuner.

En starkt bidragande orsak till detta är att utpendlingen till arbete jämfört inpendlingen är negativ, det är drygt 2 000 personer som pendlar ut och cirka 680 som pendlar in.

Hjo kommun är största arbetsgivare och vi konstaterade i målet kring jämställdhet att andelen heltidsarbetande är lågt, särskilt bland kvinnor. Mottagandekapacitet i kommunala verksamheter och privata företag när det gäller svaga grupper på arbetsmarknaden behöver öka och nyttan av mångfald i arbetslivet, för såväl företag, individ och lokalsamhälle, behöver synliggöras. Ett inkluderande arbetsliv som ser nyttan av mångfald är en framtida utmaning.

Hjo är också en utpräglad besöksort. Vi behöver därför fokusera på en besöksnäring som tar ansvar för turismens nuvarande och framtida ekonomiska, sociala och miljömässiga påverkan genom att utgå från besökarens, företagets, miljöns och lokalsamhällets behov. Målet är en hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.

Mål 8 kan dock inte betraktas enbart ur perspektivet för våra egna kommungränser. Vår konsumtion har stor påverkan på arbetsvillkor i andra länder. Att Hjo kommun ställer etiska krav vid upphandling och inköp av alla de slag bidrar till att få ett slut på barnarbete, slavliknande arbetsförhållanden och kan istället skapa anständiga arbetsvillkor i andra länder.

Samband med andra mål: Stark koppling mellan detta mål och mål 9 (Hållbar industri, innovationer och infrastruktur), mål 12 (Hållbar konsumtion), Mål 5 (Jämställdhet), Mål 10 (Ingen fattigdom) och mål 1 (Ingen fattigdom).

Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

- Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

Fungerande infrastruktur är grundläggande för att samhället ska fungera. Genom investeringar i långsiktigt hållbara transportsystem, förnybar energi samt ökad tillgång till kunskap kan fler samhällen skapa positiv utveckling när det gäller hälsa, ekonomisk tillväxt samt tillgång till utbildning som kan lyfta människor ur fattigdom. Samtidigt behöver den industriella utvecklingen ta hänsyn till miljön.

Sverige har en väl utbyggd infrastruktur, och har länge verkat för hållbar industri. Vi har också ett innovationsfrämjande klimat. Innovation och teknologiska framsteg är nyckeln till att finna hållbara lösningar för såväl ekonomiska, sociala som miljömässiga utmaningar. Att investera i hållbara företag, industrier, forskning, miljövänlig teknik och innovation är alla viktiga sätt att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Sverige behöver ställa om från en linjär och fossilbaserad ekonomi till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Ytterligare utmaningar är att skapa en transportinfrastruktur som stödjer fossilfria resor.

Hjo: Vad är Hjo kommuns roll i detta? Kommunen står för en stor del av samhällets infrastruktur, och det är också denna som ger förutsättningar för en hållbar tillväxt. Under mål 6 har vi diskuterat infrastruktur för vatten och avlopp, men lika viktiga är infrastrukturen för kommunikation och infrastruktur för kollektivtrafik. Goda kommunikationsmöjligheter, både fysiska och digitala, är idag ofta en grundförutsättning för företag och smarta arbetsätt. De digitala kommunikationsmöjligheterna blir allt viktigare för individ och samhälle i takt med digitaliseringen. En väl utbyggd välfärdsteknik ger möjlighet för att alla människor att bli inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet oavsett individuella förutsättningar. Hjo finns en väl utbyggd infrastruktur för bredband, men när det gäller kollektivtrafik och närhet till kunskapscentrum så har vi större utmaningar. Möjligheterna att resa med kollektivtrafik mellan Hjo och Skövde är god, men i övrigt är det svårt att resa med kollektivtrafik till närliggande kommuner. Hjo ligger relativt långt fram i utbyggnad av offentlig laddinfrastruktur, även om samtliga publika laddplatser är begränsade till tätorten. Ytterligare en förutsättning för hållbar industri är användning av mark i kommunen. Kommunen har planmonopol och måste se till att skapa plats och rätt förutsättningar för etablering och omvandling till hållbar industri.

En förutsättning för att bygga en motståndskraftig industri och infrastruktur är att skapa ett samhälle med god resiliens. Med resiliens menas den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas. Senaste tidens exempel på samhällen och företag som attackerats genom sin IT-infrastruktur "så kallade cyberattacker" belyser vikten av samverkan med både andra kommuner och kunskapspartners för att säkerställa en god tillgång till rätt kompetens och teknik.

Kommunen kan med hjälp av upphandlingskrav styra utvecklingen mot innovation av renare och smartare teknik.

En viktig koppling handlar om tillgången på den kompetens som behövs för att ställa om vårt samhälle till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Samtidigt har vi en utmaning när det gäller

framtida kompetensförsörjning, både inom kommunens verksamheter och i det privata näringslivet. Vår placering i utkanten av Västra Götaland innebär utmaningar när människor, kunskap och företag dras till noderna i storstadsregionerna. Forskning visar att olika verksamheters förmåga till utveckling, innovation och tillväxt stärks av en regional miljö där tillgången på kunskap och kompetens är god. En viktig förutsättning är att unga människor klarar sin väg till utbildning och egen försörjning – och blir anställningsbara med en relevant kompetens.

Genom samverkan med företag, andra organisationer och lärosäten i olika sammanhang sprids ny kunskap som kan bidra till innovationer och hållbara lösningar för samhället.

När det gäller företagsklimatet visar nyckeltal från SKR:s undersökning Insikt att det finns utmaningar när det gäller hur vi väl vi stöttar näringslivet när det gäller tillstånd och tillsyn.

Samband med andra mål: Mål 9 är tätt knutet till ekonomisk tillväxt (mål 8) i många delar och är en förutsättning för målet om hållbara städer och samhällen (mål 11). Om Sverige ska få en hållbar ekonomisk tillväxt (mål 8) krävs en hållbar industri, innovationer och en bra infrastruktur. En hållbar industri och innovationer är grundförutsättningar för att uppfylla målet om ekonomisk tillväxt (mål 8). Om dessa två målområden genomförs rätt kommer det ha en stor påverkan på målet om hållbar produktion och konsumtion (mål 12).

Mål 10: Minskad ojämlikhet

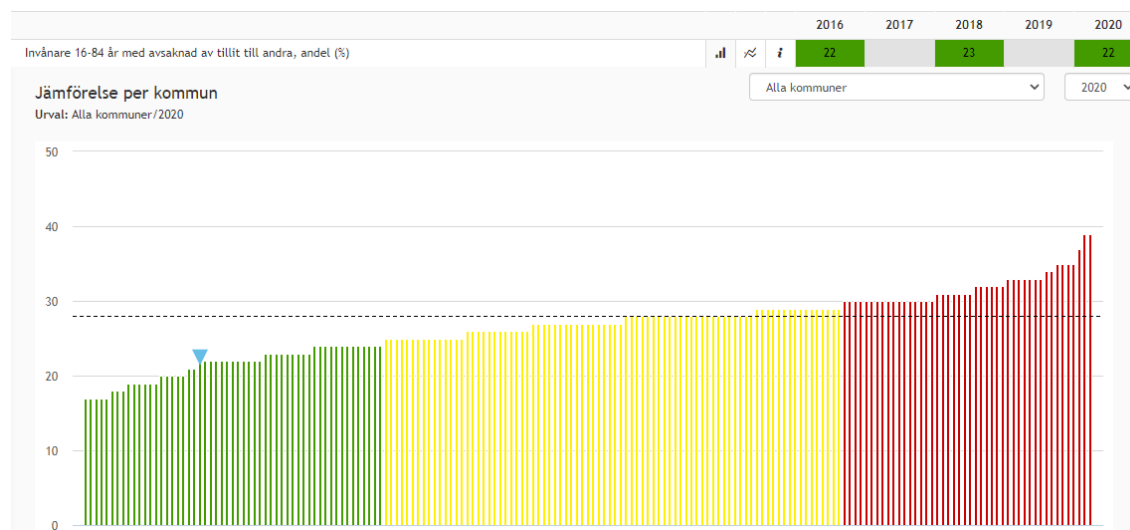
– Minska ojämlikheter i och mellan länder

Trots framgångsrik fattigdomsbekämpning lever fortfarande många i världen i fattigdom. På vissa ställen ser vi även att ojämlikheter relaterade till kön, ålder, etnicitet, ekonomiska förutsättningar och social status ökar. Ojämlikhet skapar grogrund för konflikter, sjukdomar och miljöförstöring. För att samhällen ska kunna utvecklas rättvist och hållbart krävs en jämnare fördelning av makt och resurser.

Sverige är ett av de mest jämlika länderna i världen, men är samtidigt det OECD-land där den ekonomiska ojämlikheten ökar allra mest. Ökande inkomstskillnader, bostads- och arbetsmarknadssegregation är två utmaningar. Att exempelvis hälsan är ojämlikt fördelad över befolkningen hänger till stor del samman med människors socioekonomiska förhållanden och sociala position. Den återstående medellivslängden vid trettio års ålder är nästan sex år kortare bland de med kort utbildning jämfört med de med lång utbildning. Det finns även ojämlikheter mellan grupper gällande faktorer som utbildning, boende och tillgång till arbete.

Hjo: Kommunen kan genom sitt välfärdsuppdrag motverka ojämlikhet på g a kön, bakgrund och socioekonomisk situation. Ojämlika levnadsvillkor är kopplat till det demokratiska uppdraget eftersom klyftor leder till minskad tillit till samhället och medmänniskorna. I Hjo visar Folkhälsomyndighetens undersökning att det fortfarande finns en god tillit till andra, åtminstone i jämförelse med andra kommuner. 22% av de tillfrågade mellan 16–84 år saknar tillit till andra.

Precis som för landet i stort finns det i Hjo ojämlikhet på flera områden, vilket påverkar den sociala hållbarheten i samhället:

- Den socioekonomiska strukturen i Hjo är något bättre jämfört med övriga kommuner, men det finns signaler om växande ekonomiska klyftor och en särskild utsatthet hos vissa grupper även i Hjo. Se mål 1, Ingen fattigdom.

-Hälsan är ojämlikt fördelad i olika grupper. Se mål 3, God hälsa och välbefinnande,

-Utbildningsnivå och resultaten i skolan ser inte lika ut för alla. En viktig faktor för att minska ojämlikheten i samhället är att ungdomar fullföljer sina grundläggande studier. Se mål 4 - God utbildning för alla.

-Hjo har ingen utpräglad bostadssegregation, men i nuläget är tillgången till bostäder begränsad och det faktum att det råder bostadsbrist kan göra det svårt att tillgodose boendebehov för utsatta grupper. Se mål 11.

En stor jämlikhetsutmaning, som vi delar med många mindre kommuner som ligger längre från storstadsnoder, är att erbjuda en likvärdig offentlig service när demografin förändras och vi blir allt färre i yrkesverksam ålder. Här är kompetensförsörjningen en nyckelfaktor.

Samband med andra mål: Minskad ojämlikhet handlar om att förebygga diskriminering och åstadkomma en mer rättvis fördelning av såväl resurser som ekonomiskt, socialt och politiskt inflytande i samhället.

Mål 10 minskad ojämlikhet samvarierar därför med merparten av de andra målen. Till exempel målen om ingen fattigdom eller hunger (mål 1 och 2) och skillnaden i jämställdhet mellan kvinnor och män när det gäller fördelning av resurser (mål 5). Ett annat exempel är målet om god hälsa (mål 3) där nyckeltalen om medellivslängd och självskattad hälsa samvarierar med socioekonomiska variabler och därmed jämlikhet. Detsamma gäller nyckeltalen som berör anständiga arbetsvillkor (mål 8) samt utmaningarna i ett en hållbar infrastruktur inte minst på det digitala områden som inkluderar alla medborgare (mål 11).

Mål 11: Hållbara städer och samhällen

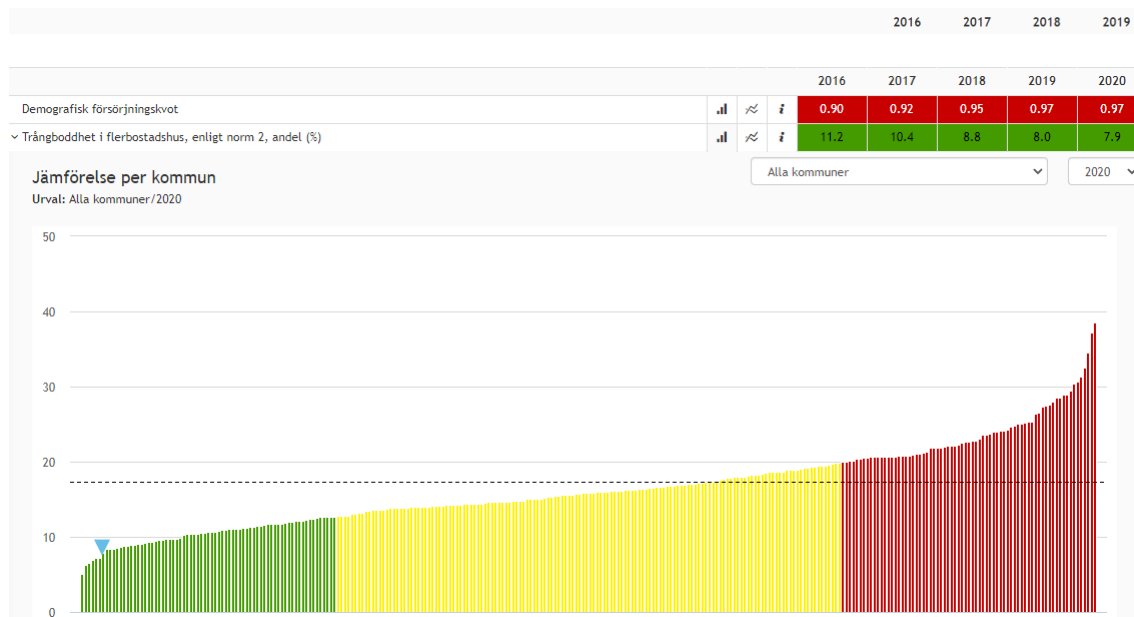
- Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Hälften av världens befolkning bor i städer, en andel som sannolikt kommer att öka i framtiden. Att bo i städer kan innebära ökad tillgång till sjukvård, utbildning och jobb, men också en ökad påfrestning på miljön. 60–80 procent av alla utsläpp sker i städer. Delmålen handlar exempelvis om att skapa överkomliga bostäder åt alla, skapa hållbara transportsystem, skydda natur- och kulturarvet, minska städernas negativa miljöpåverkan och säkra tillgång till grönområden.

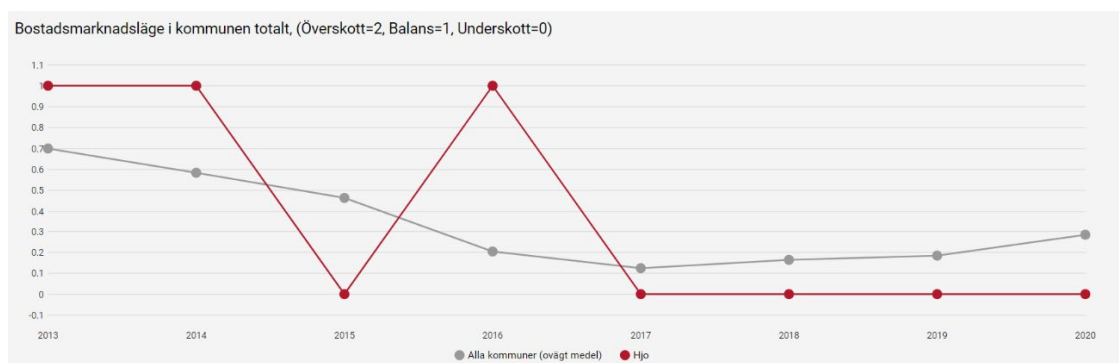
I Sverige bor 85 procent av befolkningen i tätorter. Utmaningar finns vad gäller bostadsbrist och bostadssegregation. Under de senaste åren har bostadsbyggandet stigit kraftigt och nya stadsdelar och bostadsområden växer fram. Detta efter ett decennium då trångboddheten har ökat framförallt i gruppen utrikes födda med utomeuropeisk bakgrund.³ Städernas förmåga att stå emot, anpassa eller återhämta sig efter miljömässiga och sociala påfrestningar (resiliens) är en aktuell fråga. Ytterligare ett område som är en utmaning är städernas klimat- och miljöpåverkan.

Hjo: Kommunerna ansvarar för samhällsplanering av mark- och vattenanvändning, bostadsförsörjning, delar av transportinfrastrukturen som till exempel ska vara framkomlig för kollektivtrafik, samt den tekniska försörjningen. Viktiga verktyg i kommunerna är den fysiska planeringen genom översiktsplan och detaljplan, bostadsförsörjningsplanering och markpolitik samt risk- och sårbarhetsanalyser. Kommunen ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Hjo kommun saknar kommunalt fastighetsbolag vilket gör att vi måste hitta andra strategier för att säkra tillgången till bostäder för särskilt utsatta grupper. I Hjo bor en mycket hög andel av invånarna i villor (60%) och trångboddheten i flerbostadshus är bland den lägsta i Sverige.

³ S 10 SCB – Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019

Boverket genomför varje år en enkät bland samtliga kommuner om hur de skattar tillgången på bostäder. För Hjos del har bedömningen de senaste åren varit att vi har underskott på bostäder.

Underskott på bostäder innebär inte alltid att det finns bostadssociala problem som trångboddhet och stor andrahandsuthyrning. Att en kommun uppger underskott på bostäder innebär i vissa fall att det är svårt att flytta till eller inom kommunen.

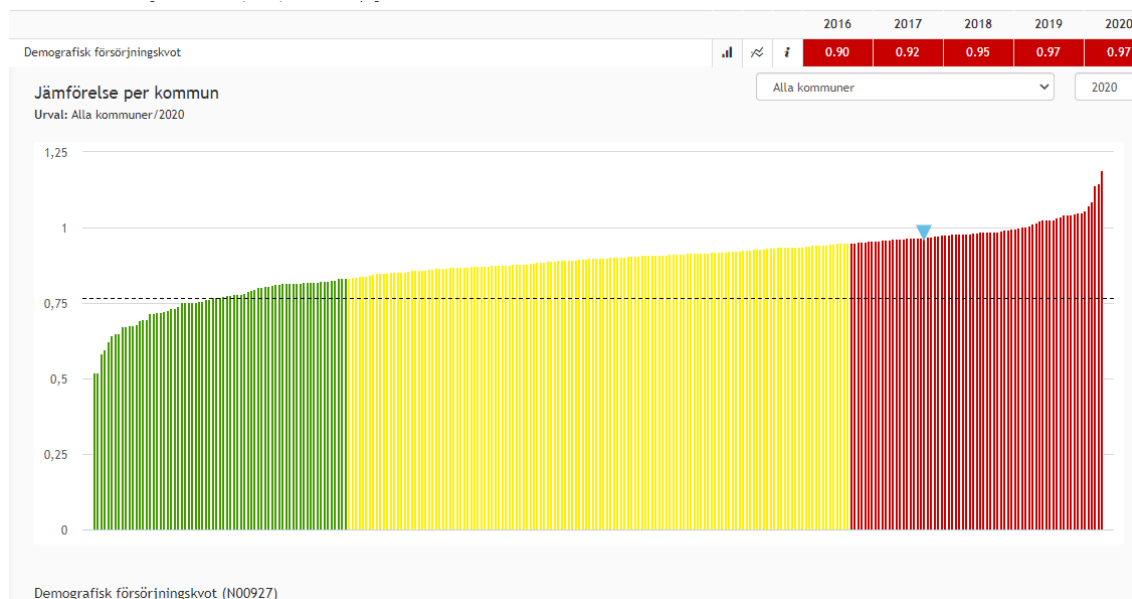
Hjo kommun påverkar bostadsbyggandet genom att skapa förutsättningar för byggande. Detta sker framförallt genom detaljplanering för bostäder.

Åkermark värderas annorlunda när klimatet förändras. Hjo kommun består till 36 procent av åkermark. Det ökade behovet av mark när staden växer innebär att delar av den kan komma att behöva användas för andra ändamål. Åkermarken har samtidigt ett lågt ekonomiskt värde jämfört med om den används till bostäder eller verksamheter. Länsstyrelsen har synpunkter på exploatering av åkermark då den ses som en strategisk resurs för att säkra Sveriges långsiktiga livsmedelsförsörjning. Det handlar bland annat om att klimatförändringarna riskerar att minska livsmedelsproduktionen globalt och att Sverige idag importerar cirka hälften av all mat. Samtidigt innebär klimatförändringen att förutsättningarna ökar för att producera mat i vår del av Europa. Odlingssäsongen här förlängs och ger möjlighet till fler grödor än i dagsläget, vilket kan leda till att odlingsmark värderas annorlunda.

Vi har god tillgång till grönområden och träd och nära till naturen men vi saknar gröstrukturplanering och har dålig beredskap när det gäller att använda ekosystemtjänster i samhällsplaneringen.

Demografin har betydelse för hur vi bör planera och bygga Hjo. Vi har en stor andel äldre och yngre, vilket ställer krav på att samhällsplaneringen anpassas efter de behov och förväntningar som finns hos dessa invånare. Ett stort antal unga och äldre innebär en större efterfrågan på kommunala välfärdstjänster och kan vara en utmaning när det gäller framtida kompetensförsörjning. Av tabellen nedan framgår att Hjo kommun ligger bland de 25% kommuner som har störst utmaning. (Obs! Den demografiska försörjningskvoten tar inte hänsyn till om personer som är yngre än 20 år eller äldre än 65 år arbetar, eller hur många arbetsföra som inte arbetar. Siffrorna ger endast en fingervisning av försörjningskvoten i samhället).

Samband med andra mål: Mål 11 har koppling till många av de andra Agenda 2030-målen. Hur vi utformar samhället har påverkan på sociala och trygghetsrelaterade frågor vilka påverkar människors hälsa (mål 3). Klimatanpassning är idag centrala inom stadsutveckling och samhällsbyggande (mål 13).

Det är viktigt att minska ojämlikhet och våld i samhället och skapa trygghet, att arbeta med klimatanpassning i samhällsplaneringen samt beakta mäns och kvinnors, pojkars och flickors olika behov (mål 10, 16, 13 och 5). Målet kopplar även till målet om ekosystem och biologisk mångfald eftersom en hållbar stadsutveckling är ett viktigt verktyg för att bevara och utveckla ekosystemtjänster (mål 15).

Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion

- Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Under de kommande årtiondena förväntas medelklassen växa kraftigt globalt. Det är positivt för individen som kommer att få bättre levnadsstandard men det kommer också att innebära ökad konsumtion av resurser och produktion av varor och tjänster. Användandet av våra naturresurser är redan ohållbart och har negativ effekt på vår miljö och människors hälsa. Målet handlar om att matsvinnnet ska halveras, kemikaliernas negativa påverkan ska minska och vårt avfall ska både minskas och återvinnas i högre utsträckning. Offentliga hållbara upphandlingsmetoder ska främjas, ineffektiva subventioner av fossila bränslen ska ses över och verktyg för övervakning av hållbar turism utvecklas.

Sverige: Mål 12 är ett av de globala mål som Sverige har störst utmaningar att nå. En baksida av vår omfattande konsumtion är att den medför olika slags negativ påverkan på miljön, bland annat en klimatpåverkan långt över vad som är miljömässigt hållbart, framförallt i andra delar av världen där produktionen sker.

Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser motsvarar cirka 8 ton per person och år. För att vi ska nå 1,5-gradersmålet behöver de globala utsläppen vara högst 1 ton per person och år till 2050. ⁴

För att uppnå de långsiktiga klimatmålen behöver konsumtionsmönstren förändras. Färre internationella flygresor och hållbara fordonstransporter står i fokus. Köttkonsumtion bidrar också till stora utsläpp. Djurproduktionen står för nästan 15% av världens totala utsläpp av växthusgaser och svensken äter idag mer kött än rekommenderat⁵. Förutom klimatpåverkan så kräver svenskarnas konsumtion ett enormt resursuttag från ändliga resurser och skapar stora mängder avfall, både här och i de länder vi köper våra prylar ifrån. En cirkulär ekonomi måste främjas för att uppnå en hållbar produktion och konsumtion. Att ställa krav på sociala och miljö- och klimatmässiga hållbara lösningar sparar ändliga resurser och leder till fler arbetstillfällen.

Att gå från slit och släng till en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi är ett av regeringens fokusområden i handlingsplanen för Agenda 2030. Ett annat prioriterat förbättringsområde är utfasningen av farliga kemikalier och att avgifta kretsloppen.

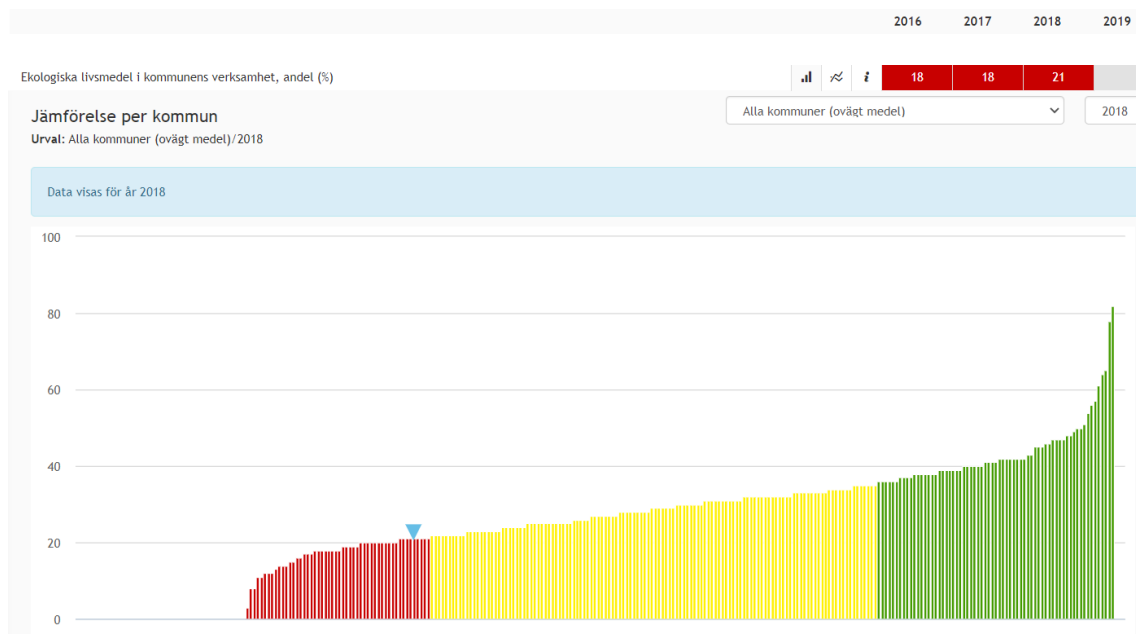
Hjo: Alla kommuner, och även Hjo kommun, behöver ställa om till en hållbar konsumtion för att minska sin miljö- och klimatpåverkan, framför allt vad gäller livsmedel, möbler och inredning samt fordon och resor. En utmaning är att, tillsammans med övriga kommuner som vi delar upphandlingsenhet med, ställa krav på hållbara produkter och tjänster i våra offentliga upphandlingar. Det kan gälla allt ifrån sjukvårdsmaterial, kontorsmaterial till byggtreprenader.

Vi konstaterade på mål 2 att en stor del av jordbruksmarken odlas ekologiskt, men andelen ekologiska livsmedel i våra offentliga måltider är lågt och här placerar vi oss bland de 25%

⁴ [Konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser - Naturvårdsverket \(naturvardsverket.se\)](#)

⁵ [Kött och chark \(livsmedelsverket.se\)](#)

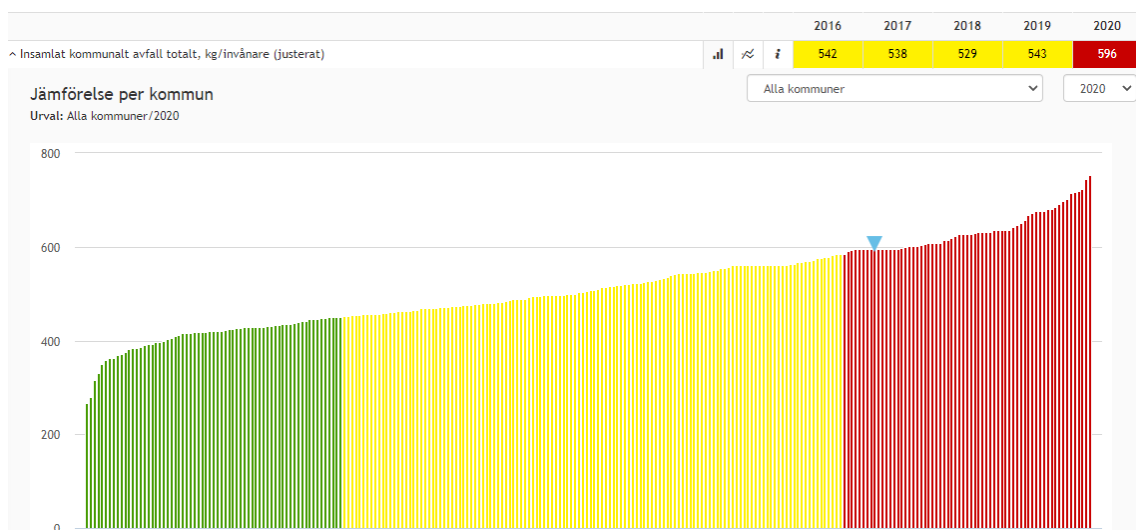
sämsta kommunerna i landet. Den nationella målsättningen är att 60% av offentliga måltider ska utgöras av ekologiska livsmedel (Hjo har idag ca 20%).

En restprodukt av konsumtionen är avfall. Kommunerna ansvarar för stora delar av avfallshanteringen, främst hushållsavfallet och därmed jämförligt avfall. Att ställa krav på återvinning och att avgifta kretsloppen så att rena flöden blir mer cirkulära är viktigt för att nå Sveriges miljömål som också är Agenda 2030-mål.

Enligt indikatorerna för Hjo så är det tydligt att vi producerar mer avfall än genomsnittet i Sverige samtidigt som vi återvinner mindre avfall än genomsnittet.

Insamlat avfall totalt kg/person:

Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning inkl. matavfall, andel

Om vi istället tittar på utsläppen från produktionen inom Hjo kommuns gränser är det livsmedelsproduktionen i jordbruket som ger upphov till stora delar av växthusgasutsläppen. En stor del av jordbrukssektorns utsläpp är kopplade till produktionen av animaliska livsmedel som kött, mejeriprodukter och ägg. En annan bidragande faktor är användningen av mineralgödsel i växtodling.

Även om både den offentliga och privata konsumtionen av animalier behöver minska för klimatets skull, har betande köttdjur också en positiv påverkan på miljön. I Hjo kommuns hållbarhetsstrategi betonas vikten av att äta mindre men miljömässigt bättre kött från betande djur som hjälper till att hålla våra betesmarker öppna, vilket också gynnar lokala gröna näringar.

Samband med andra mål: Framförallt påverkar vår konsumtion klimatförändringar (mål 13) och ekosystemen (mål 15). En förutsättning för en god hälsa (mål 3) är att se till att skadliga kemikalier samt föroreningar av luft, vatten och mark är minimala (framförallt ur barnperspektiv). Resurseffektivisering, ny teknik och innovationer har stor betydelse för att framtidens näringsliv ska vara hållbart (mål 9). Cirkulära affärsmodeller behöver bli lönsamma och bidra till hållbar ekonomisk tillväxt (mål 8). Näringslivet behöver anpassas för att bli hållbart med fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser samt minskande utsläpp från transporter.

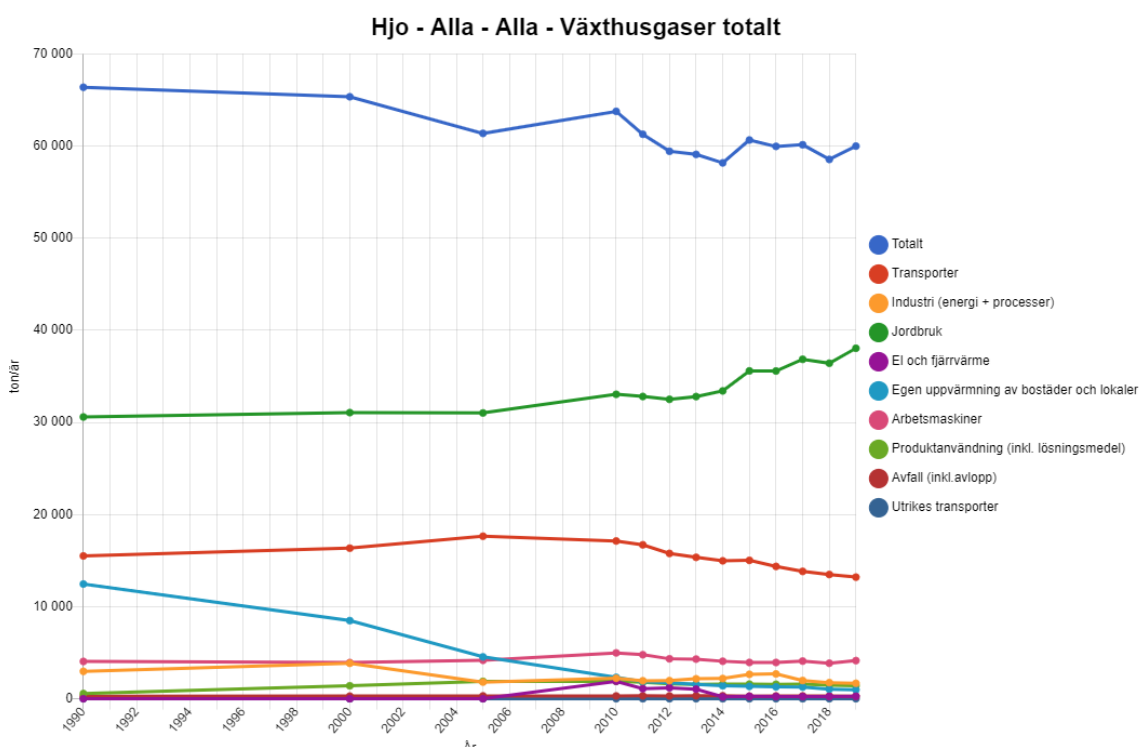
Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

- Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Effekterna av klimatförändringarna påverkar oss alla, men de som lever i fattigdom drabbas hårdast. Förändrat klimat orsakar bland mycket annat torka, vattenbrist, översvämningar, naturkatastrofer och kollapsade ekosystem. De innebär hot mot människors hälsa och säkerhet. Delmålen handlar bland annat om att stärka motståndskraften mot klimatförändringarna, förbättra medvetenheten om människans kapacitet att begränsa klimatförändringarna och dess konsekvenser, samt fullfölja till exempel Parisavtalet.

Sveriges nationella utsläpp av växthusgaser har minskat med 26 procent jämfört med 1990. Utbyggnaden av koldioxidfri energiproduktion, omställning av uppvärmningen och minskad deponering av avfall är viktiga parametrar. Det finns dock stora utmaningar med en avtagande minskningstakt på senare år. Därtill har utsläppen från konsumtion i Sverige ökat i andra länder. En annan orsak är transporter. Trots att fler kör elbil eller med biobränslen så minskar inte utsläppen från transporter eftersom antalet transporter ökar. Om Sverige ska nå målet om nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045 så kommer det krävas en omställning av 1) våra transporter, 2) vår industri, 3) vårt jordbruk, 4) vår konsumtion och 5) våra måltider.

Utsläppsnivån är relativt lågt jämfört med medelvärdet för andra mindre kommuner. I Hjo finns exempelvis ingen större industri som kan påverka värdet. Redan idag är elen som används fossilfri (inom kommunens verksamheter är elen även förnybar till 100%). Likaså är uppvärmningen till nästan 100% fossilfri. Vad är det då som orsakar klimatpåverkan i Hjo kommun? Främst är det jordbruket som påverkar klimatet negativt i vår kommun (se mål 12 Hållbar

produktion och konsumtion). Därefter är det transporter, arbetsmaskiner och industrin som har störst negativ klimatpåverkan. Utöver de utsläpp som sker i territoriet Hjo kommun tillkommer också våra konsumtionsbaserade utsläpp, där merparten sker i andra länder. Läs mer om konsumtion under mål 12.

Inom jordbruket är det framförallt djurs fodermältning som leder till utsläpp av metan, olika former av gödsel som leder till lustgasutsläpp och utsläpp från arbetsmaskiner och transporter till och från jordbruken som påverkar klimatet. Kommunen är inte huvudaktör för att få till stånd en klimatsmart jordbruksproduktion. För en jordbrukskommun som Hjo är dock utvecklingen av ett hållbart, fossilfritt jordbruk viktigt.

Den största delen av koldioxidutsläpp i Hjo kommer från transporter av olika slag. Där kan kommunen påverka. Till 2030 ska Sverige (och Hjo) ha minskat utsläppen från transporter med 70 % jämfört med år 2010. För att lyckas behöver vi övergå till fossilfria transporter (grön el, biogas, vätgas). Det finns i nuläget ingen biogasstation i Hjo. Däremot finns ett antal laddpunkter i Hjo som möjliggör laddning av elfordon i tätorten.

Cykelpotentialen bedöms vara god i Hjo och en överflyttning av resor från bil till cykel/fots är nödvändig. Ny teknik visar också vägen till helt resfria möten. Indikatorerna visar att i Hjo kör man mer bil än genomsnittet i Sverige, trots korta avstånd i tätorten.

Att påverka förutsättningarna för Hållbara transporter tillsammans med omställningen till mer hållbar konsumtion av livsmedel och produkter (möbler, engångsmaterial, fordon, IT, kontorsmaterial mm.) är kommunens viktigaste påverkansmöjlighet inom sina verksamheter. Utöver detta har kommunen en viktig roll i att utgöra förebild och informera/utbilda/inspirera.

Sverige kommer inte att nå målet om noll nettoutsläpp av klimatgaser senast 2045 om minskningen av klimatgasutsläppen inte accelereras kraftigt.⁶ Varje år måste utsläppen av växthusgaser minska med 16% inom hela kommunen för att uppnå målen. Mellan 2018 och 2019 ökade tvärtom utsläppen inom Hjo kommun.

Oavsett hur snabbt vi minskar utsläppen av växthusgaser så är klimatförändringarna redan ett faktum. Kommunerna ska vid planeringen ta hänsyn till klimatrisker. Klimatanpassning av den fysiska planeringen innebär både att motverka risker för och minimera skador till följd av förändrat klimat. Hjo saknar idag en plan eller strategi för arbetet med klimatanpassning.

Samband med andra mål: Hållbar konsumtion (mål 12) är nödvändig för att lyckas bekämpa klimatförändringarna. På samma sätt är en hållbar produktion och en hållbar tillväxt (mål 8) inom industri och jordbruk förutsättningar för att lyckas nå klimatmålet. Om vi inte lyckas får det konsekvenser på i stort sett alla mål, exempelvis mål 3 Hälsa och välbefinnande eftersom ett förändrat klimat direkt påverkar hälsan särskilt för äldre och sjuka, men även indirekt då risken för pandemier ökar. Risken för hunger (mål 2) och fattigdom (mål 1) ökar också liksom risken för konflikter i världen (mål 16 och 17). För att minimera de skador som orsakas av framtidens klimat (fler skyfall, längre och intensivare värmeböljor och högre havsnivåer) behöver samhällen planeras och byggas hållbart (mål 11).

---

⁶ S 5 SCB – Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019

Mål 14: Hav och marina resurser

- Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

Mål 14 och de tio delmålen handlar om att bevara och använda världens hav, sjöar och marina resurser på ett hållbart sätt. Haven förser oss med ovärderliga resurser som används till bland annat mat, läkemedel och biobränslen. Haven absorberar dessutom en stor del av den koldioxid och den värme som släpps ut. Överfiske, försurning, övergödning och föroreningar är stora problem. Det krävs såväl lokala som globala ansträngningar för att haven och de marina resurserna ska användas på ett hållbart sätt. Det är viktigt att skydda marina områden och den biologiska mångfalden för att haven ska må bra.

Havsmiljön påverkas av fiske, spridning av miljögifter och utsläpp av näringsämnen som hamnar i haven och leder till övergödning. Främmande arter från bland annat fartygs barlastvatten kan också etablera sig i haven. Allt detta stör den biologiska mångfalden och viktiga livsmiljöer, vilket påverkar havens produktion av livsmedel och andra viktiga ekosystemtjänster.⁷

Sverige: Mål 14 tillhör ett av de mål som Sverige inte når. Östersjön är ett av världens mest nedsmutsade inlandhav med döda botten, små fiskbestånd och kraftig övergödning. Överfiske, utsläpp av näringsämnen och industriutsläpp har sedan århundraden bidragit till nedbrytningen av den ekologiska balansen i Östersjön. Alltför hög exploatering av kustnära vatten och minskning av havsnära våtmarker har bidragit. SCB:s senaste uppföljning visar att problemen kvarstår med farliga ämnen, svaga fiskbestånd, främmande arter och påverkan på känsliga havsmiljöer.⁸

Hjo: Arbetsgruppen för Agenda 2030 har tolkat målet, delmålen och indikatorerna för mål 14 som att detta mål handlar om havens ekosystem. Hjo saknar direkt kontakt med haven och delmålen under detta mål har svag koppling till Hjo. Trots det är vår kommun såklart sammanlänkad med haven ur flera perspektiv.

Vattendelaren mellan Västerhavets vattendistrikt och Södra Östersjöns vattendistrikt går genom Hjo kommun. Detta innebär att vissa vattendrag i kommunen rinner till Västerhavet medan andra mynnar i södra Östersjön. På så vis har vi en indirekt påverkan på haven. Kommunen är ansvarig för avloppssystemen, vilka renar avloppsvattnet från näringsämnen och andra farliga ämnen. Vi har också mer direkt påverkan på haven genom vår konsumtion av fisk i offentliga måltider (se mål 2). Eftersom Vättern är vår dricksvattentäkt har vi valt att fokusera mer på mål 6 Rent Vatten, vilket i sin tur har inverkan på detta mål.

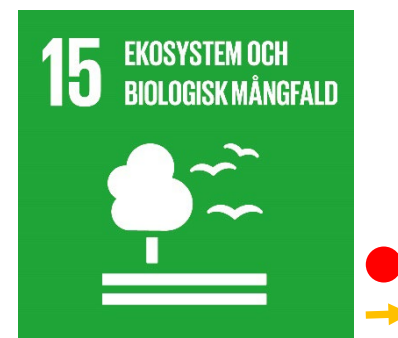
Samband med andra mål: Ekosystemen i kustområden och i marina miljöer påverkas av vad som sker uppströms på land och i vattendrag. Mål 14 är därför nära sammanlänkat med hur livsmedel produceras (mål 2), god vattenkvalitet och bra rening av avloppsvatten (mål 6), att skapa förutsättningar för hållbara städer och samhällen (mål 11), hur varor produceras och konsumeras (mål 12), att minska klimatförändringar.

⁷ <https://sverigesmiljomal.se/miljomalen/hav-i-balans-samt-levande-kust-och-skargard/>.

⁸ S 5 SCB – Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019

Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald

- Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

På sikt påverkar bristen på biologisk mångfald förutsättningarna för mänskligt liv på jorden. Att tillgodose mänsklighetens behov utan att skada den biologiska mångfalden är en avgörande utmaning för vår överlevnad. Ekosystem på land såsom skogar, våtmarker, torrmarker och berg utgör livsmiljöer för miljontals arter samtidigt som de renar luft och vatten. Markförstörelse och avskogning leder till ökade halter av växthusgaser och hotar såväl klimatet som djurarters överlevnad. Att lyckas behålla den biologiska mångfalden är avgörande för att ekosystem ska fungera och göra nytta som att rena vatten, luft, lagra kol och pollinera grödor. Utan många olika arter med skilda funktioner är risken stor att nyttjandet av naturresurser, klimatförändringar och annan påverkan skadar ekosystemens förmåga att leverera dessa tjänster.⁹

Sverige har svårigheter att uppnå detta mål. SCB skriver i sin senaste uppföljning: "Förlusten av biologisk mångfald har inte hejdats och hastigheten med vilken arter försvinner har inte bromsats upp. Störst är risken för arter som är i behov av jordbrukslandskap och marin miljö."¹⁰

Effektiviseringen av jordbruket har förändrat odlingslandskapet och lett till att ett stort antal arter är hotade. Inom jordbrukssektorn sker nu mycket forskning kring biologisk mångfald. En omfattande internationell studie visar att mindre åkrar och ökad mångfald av grödor utgör en underskattad och ändå betydande möjlighet för att bevara och återställa den biologiska mångfalden i jordbrukslandskap. Som det svenska jordbruket ser ut idag är stora åkrar, där samma gröda odlas, ofta en nödvändighet för att få en god lönsamhet. Samtidigt betonar forskningsstudien att produktiviteten kan öka med en större biologisk mångfald, till exempel genom ökad pollinering. Att minska förlusten av biologisk mångfald, hindra utbredningen av invasiva arter och öka restaureringen av våtmarker är några av Sveriges utmaningar.

68 procent av Sveriges yta består av skog och trots lagstiftning är det svenska skogsbruket inte tillräckligt hållbart för att klara av miljömålet levande skogar till 2020. Att utveckla ett hållbart skogsbruk är därför högt prioriterat i Sverige.

Hjo: Kommunen kan besluta att ett mark- eller vattenområde kan bli naturreservat om det behövs för att bevara biologisk mångfald eller vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Hjo är en av de kommuner i Sverige som har allra lägst andel skyddad natur inom kommunens gränser. Kommuner och regioner är också stora markägare och kan i den rollen vidta åtgärder för att återställa våtmarker, stärka ekosystemtjänsterna och motverka minskningen av biologisk mångfald. Kommunerna kan också ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter. En aktuell fråga just nu är arbetet med att gynna pollinerare och påbörja arbetet med att hindra spridningen av invasiva växter. I Hjo finns idag inte någon kommunekolog eller annan utsedd

⁹ <https://sverigesmiljomal.se/miljomalen/ett-rikt-vaxt--och-djurliv/>.

¹⁰ S 6 SCB – Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019

person som har till uppgift att arbeta med naturvård, vattenvård, biologisk mångfald eller tillvaratagandet av ekosystemtjänster i samhällsplaneringen.

Samband med andra mål: För att kunna avskaffa hunger och trygga livsmedelsförsörjningen genom främjande av ett hållbart jordbruk (mål 2), är det nödvändigt med ett hållbart utnyttjande av ekosystem och hållbart brukande av skog och mark. De landbaserade ekosystemen, såsom fotosyntes och rening i mark, skapar förutsättningar för att skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen så att vatten renas (mål 6). För att städer och samhällen (mål 11) ska bli hållbara behöver grönområden vara tillgängliga och säkra för alla i samhället. För att grönområden i städerna ska bidra till att bevara den biologiska mångfalden måste de bestå av fungerande ekosystem. Målet kopplar generellt till målet om god hälsa och välbefinnande (mål 3) då naturens ekosystem bidrar till rening av luft, mark och vatten samt att hög biologisk mångfald påverkar människors hälsa positivt. En tydlig intressekonflikt är att bevara den biologiska mångfalden och samtidigt tillåta uttag av naturresurser för ekonomisk tillväxt (mål 8) och hållbara industrier (mål 9).

Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen

- Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Alla människor har rätt att leva i fred och säkerhet utan rädsla för våld och förtryck. Alla människor har rätt till delaktighet i samhället oberoende av etnicitet, kön, religion eller sexuell läggning. Fred och frihet från våld är både ett mål och en förutsättning för hållbar utveckling.

Delmålen handlar om att minska olagliga flöden av vapen och pengar, att få bort människohandel samt att minska våldet, särskilt mot barn. Men även att skapa effektiva och rättssäkra myndigheter som det finns insyn i. Ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer ska säkerställas.

Sverige är ett fredligt land med stark tilltro till rättssystemet, låg korruption och väl fungerande samhällsinstitutioner. Ett tryggt samhälle är grunden för demokrati. Det dödliga våldet ökar i Sverige jämfört med för fem år sedan, men jämfört med 2002 är nivån relativt oförändrad. Jämfört med andra länder ligger det dödliga våldet i Sverige relativt lågt. Män är mer våldsutsatta än kvinnor, medan kvinnor i större utsträckning än män utsätts för sexualbrott och begränsas av oro över risken att bli överfallen eller hotad. Trots att Sverige var först i världen med att förbjuda barnaga så misshandlas tusentals barn i Sverige varje år. Antalet brott i Sverige har legat på ungefär samma nivå mellan 2005 och 2015 men den upplevda otryggheten har ökat något under samma intervall¹¹.

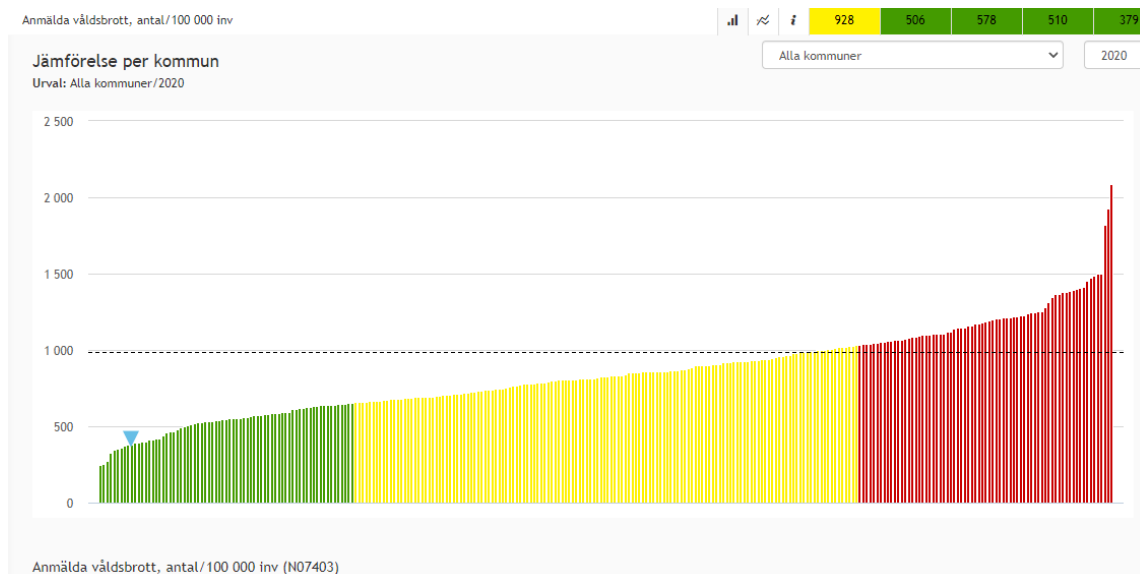
Sveriges omfattande vapenexport utgör en mållkonflikt i den globala strävan efter fredliga samhällen.

Målet innefattar även att medborgare ska kunna påverka beslutsfattande och ha insyn i de offentliga institutionerna. Valdeltagandet i svenska riksdagsval ökar i varje val och senast röstade 87 procent vilket är en hög nivå ur ett internationellt perspektiv. Det skiljer dock 15–17 procentenheter mellan inrikes och utrikes födda, mellan hög- och lågutbildade, och mellan hög- respektive låginkomsttagare.¹² Forskning visar att Sverige generellt sett har en hög tillit mellan människor och att förtroendet för demokratin och till exempel den kommunala och regionala offentliga servicen är ganska stabilt. Men unga, lågutbildade, arbetslösa, långtidssjukskrivna och personer som identifierar sig som arbetare tillhör grupper vars tillit sviktar. När detta sker minskar tron på demokratin och synen på det offentliga blir mer negativ. I tider av tuffa ekonomiska prioriteringar blir detta ännu tydligare.

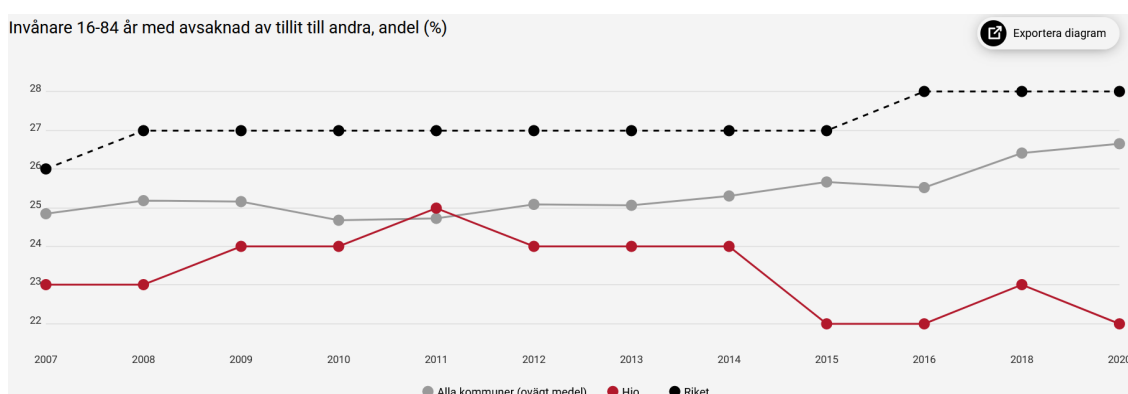
Hjo: Trygghet och möjlighet till delaktighet för alla är grundläggande i den lokala demokratin. Folkhälsomyndigheten följer upp hur många som avstår från att gå ut ensamma p g a att man upplever otrygghet. I Hjo är det knappt en fjärdedel (23 %) av 16–84-åringarna som svarar ja på denna fråga. Hjo hör också till de 25% kommuner med lägst antal anmälda våldsbrott i landet.

¹¹ s7 SCB – Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019

¹² ibid

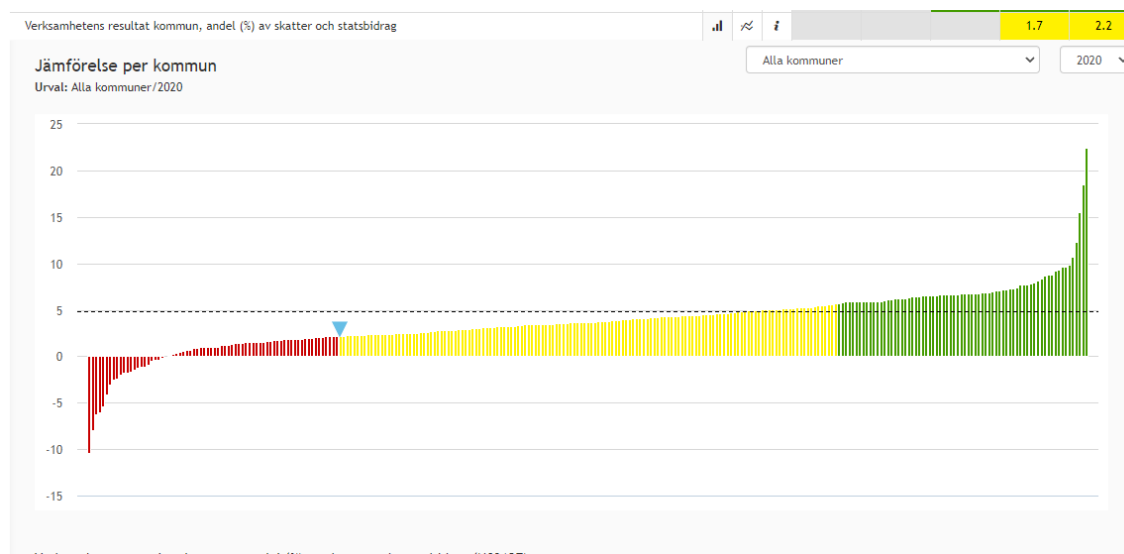
Ingen ska behöva uppleva förtryck, våld eller otrygghet på grund av etnicitet, kön, ålder, religion eller sexuell läggning. Alla människor har rätt att leva i fred och säkerhet utan rädsla. Även i Hjo förekommer till exempel vardagsrasism och våld mot kvinnor och barn. Att förebygga att detta sker och att hjälpa utsatta är ett arbete som aldrig blir inaktuellt.

Medborgarundersökningen har hittills också bekräftat att det finns en hög nivå av tillit i kommunen. Hjoborna tycker att de hålls informerade, att det är enkelt att få kontakt med de som bestämmer och att man litar på att de verkar för medborgarnas bästa. Ett högt valdeltagande är också ett kvitto på detta. Att fortsätta jobba med dessa frågor, genom att hålla samtalet igång med medborgarna, är grunden för ett demokratiskt samhälle med hög tillit.

Transparenta, rättssäkra och effektiva myndigheter förutsätter god ekonomisk hushållning på kort och lång sikt. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion. Normalt sett ska resultatet vara så positivt att förmögenheten inte urholkas på sikt. I Agenda 2030 uppföljningen har SKR valt

nyckeltalet *Verksamhetens resultat som andel av skatter och bidrag* som en indikator för ekonomisk hållbarhet.

Sveriges kommuner har av tradition ofta haft som mål att resultatet bör uppgå till 2% eller mer av skatter och statsbidrag. Hjos resultat låg 2020 på 2,2%. Som framgår av bilden ovan är det en utmaning för majoriteten av Sveriges kommuner i nuläget att nå detta mål. Att kostnaderna för välfärden ökar i snabbare takt än intäkterna är kända fakta. Antalet yngre och äldre blir allt fler samtidigt som personer i arbetsför ålder inte ökar i samma takt. Till dessa utmaningar ska också läggas effekterna av Covid 19-krisen. Hur påverkar detta de tre dimensionerna av hållbarhet?

SKR skriver: "Inte allt för ovanligt är att vid ekonomiska utmaningar vidta besparingsåtgärder i form av minskade ekonomiska ramar. Projekt skjuts på framtiden eller stryks helt enkelt. Effekterna av detta kan bli en ekonomi i balans för stunden men på längre sikt en försämring för ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart samhälle. Här krävs att den högsta ledningen vågar satsa på nya lösningar som på kort sikt kanske belastar ekonomin ytterligare, men som på längre sikt ger önskade effekter som minimerat resursslöseri, optimerad produktion, balans mellan kvalitet och kostnad, förändrade arbetssätt och metoder samt avveckling av funktioner som inte längre behövs."¹³

Samband med andra mål: Mål 16 är grunden i ett hållbart samhälle som bygger på allas lika rättigheter. Det skapar goda förutsättningar för handel och livsmedel för alla (mål 2), vilket ger bättre förutsättningar för en god hälsa för alla (mål 3), ger möjlighet för barn att få och tillgodogöra sig utbildning (mål 4) och bättre förutsättningar för jämställdhet och jämlikhet för alla i samhället (mål 5 och 10), vilket i sig kan ge möjlighet till innovationer, en bättre arbetsmiljö och ekonomisk tillväxt (mål 9 och 8).

¹³ SKR rapport 2020: <https://rapporter.skr.se/oppna-jamforelser---agenda-2030.html#menu>

Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap – Stärka genomförandemedlen och revitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

Mål 17 fokuserar på själva genomförandet av agendan. Det handlar om att bistå utvecklingsländerna i form av ekonomiska resurser, kapacitetsuppbyggnad och tillgång till ny och miljövänlig teknik. Delmålen handlar också om rättvis handel, ökat kunskapsutbyte mellan länder, systemfrågor och partnerskap. De utvecklade länderna ska genomföra sina åtaganden vad gäller utvecklingsbistånd. Målet handlar också om att fördubbla de minst utvecklade ländernas export till 2030. För att uppnå mål 17 krävs partnerskap mellan regeringar, den privata sektorn och civilsamhället.

Sverige och Hjo

Världen är idag mer sammankopplad än någonsin tidigare och globala målen kan bara förverkligas genom globalt partnerskap och samarbete. Genomförandet av målen kräver global solidaritet och mobilisering av ekonomiska resurser för att säkerställa att inget land eller någon grupp lämnas utanför i utvecklingen. Sverige är ett av få länder där över 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) avsätts till utvecklingsbistånd. 2020 avsattes 1,14 procent av BNI. Vi har en lång tradition av nationell och internationell samverkan och ett starkt civilsamhälle.

Kommuner är viktiga aktörer för att uppnå hållbar utveckling och demokratiutveckling på lokal nivå såväl i Sverige som i andra länder genom samarbeten och partnerskap. Många kommuner är engagerade i internationella samarbeten som bidrar till demokratisk utveckling och stärkt kapacitet på lokal och regional nivå i andra länder. Hjo har inget pågående internationellt samarbete. Däremot har Hjo varit medlem i Fairtrade Sverige. Sedan 2020 är vi inte längre medlemmar i föreningen, men målsättningen är ändå att främja en etisk och miljömässig konsumtion av varor från utvecklingsländer. Kommunen har en målsättning om att främja lokalproducerat, men i alla de fall där vi handlar produkter från utvecklingsländer (kakao, kaffe, bananer mm.), så är det viktigt att säkerställa att vi bidrar till det globala partnerskapet för hållbar utveckling exempel genom att ställa etiska krav, exempelvis genom Fairtrade-märkningen.

Samband med andra mål: Global samverkan och genomförandets principer omfattar alla övriga mål. Mål 17 är en förutsättning för alla andra mål.

Bilaga I: Uppföljning av Agenda 2030 på Kolada (Hjo kommuns siffror)

https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/?_p=jamforelse&focus=16715&tab_id=130255

 AGENDA 2030 - Globala målen för hållbar utveckling

År 2015 antog FN:s medlemständer Agenda 2030 som inrymmer de 17 Globala målen för hållbar utveckling. RKA visar här ett urval av nyckeltal som stöd för kommuners och regioners genomförande av Agenda 2030.

 Mål 1 Ingen fattigdom

 Könsuppdelat

Alla år

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bl.a. även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.

				2016	2017	2018	2019	2020
Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	▲	≈	↓	6.8	5.7	5.9	5.6	
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	▲	≈	↓	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0

 Mål 2 Ingen hunger

 Könsuppdelat

Alla år

Återkaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.

				2016	2017	2018	2019	2020
Invånare med fetma, andel (%)	▲	≈	↓	17	-	19		18
Ekologiskt odlad åkermark, andel (%)	▲	≈	↓	33	33	31	31	34

 Mål 3 Hälsa och välbefinnande

 Könsuppdelat

Alla år

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

				2016	2017	2018	2019	2020
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	▲	≈	↓	74	-	73		70
Medellivslängd kvinnor, år	▲	≈	↓	83.9	83.7	83.8	82.3	82.4
Medellivslängd män, år	▲	≈	↓	79.9	80.7	81.7	81.3	80.9
Långtidssjukskrivna med psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar, andel (%)	▲	≈	↓	60.8	63.6	62.3		
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv	▲	≈	↓	2 630	2 322	2 757	2 875	
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv	▲	≈	↓	255.4	263.7	239.5	252.7	233.6

 Mål 4 God utbildning för alla

 Könsuppdelat

Alla år

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

				2016	2017	2018	2019	2020
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	▲	≈	↓	78.1	82.9	83.1	84.8	83.0
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	▲	≈	↓	90.9	89.7	85.4	83.3	91.5
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	▲	≈	↓	79.7		85.6		81.1
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	▲	≈	↓	68.7	81.4	83.7	76.3	72.3
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	▲	≈	↓	69.2	75.3	85.5	75.9	
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	▲	≈	↓	31.7	31.6	32.4	33.3	34.0

 Mål 5 Jämställdhet

 Könsuppdelat

Alla år

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

				2016	2017	2018	2019	2020
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	▲	≈	↓	51	52	52	53	54
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	▲	≈	↓	33.3	28.7	28.7	32.5	30.8
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	▲	≈	↓	46.9	41.7	38.5	40.3	39.3
Kvinnors medianettkomst som andel av mäns medianettkomst, andel (%)	▲	≈	↓	77.3	76.0	77.4	77.8	

Mål 6 Rent vatten och sanitet

Alla år

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

				2016	2017	2018	2019	2020
Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)	▲	↔	⚡		100.0	-	-	100.0
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	▲	↔	⚡	50.0	50.0	50.0	50.0	50.0
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	▲	↔	⚡	14.3	6.7	6.7	6.7	6.7
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	▲	↔	⚡	85.7	80.0	80.0	80.0	80.0

Mål 7 Hållbar energi för alla

Alla år

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

				2016	2017	2018	2019	2020
Elavbrott, genomsnittlig avbrottsvid per kund (SAIDI), minuter/kund	▲	↔	⚡	93	70	86	94	
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	▲	↔	⚡	99.6	..	99.5	99.3	
Slut användning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv	▲	↔	⚡	24	24	23	..	

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Könsuppdelat

Alla år

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

				2016	2017	2018	2019	2020
Bruttoregionalprodukt (BRP), kr/inv	▲	↔	⚡	220 491	227 318	220 248		
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	▲	↔	⚡	6.0	5.5	5.7		
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	▲	↔	⚡	2.9	3.1	3.1	2.9	3.1
Förvärsarbetande invånare 20-64 år, andel (%)	▲	↔	⚡	81.7	82.4	82.9	82.3	

Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Könsuppdelat

Alla år

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation.

				2016	2017	2018	2019	2020
Tillgång till bredband med minst 100 Mbit/s, andel (%)	▲	↔	⚡	50.3	63.3	70.9	76.4	80.7
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	▲	↔	⚡	-	74			
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	▲	↔	⚡	66.7	66.7	67.5	67.1	

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Könsuppdelat

Alla år

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

				2016	2017	2018	2019	2020
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	▲	↔	⚡	22		23		22
Förvärsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%)	▲	↔	⚡	..	..	57.1	55.1	
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	▲	↔	⚡	-	70	-	-	-

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Könsuppdelat

Alla år

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

				2016	2017	2018	2019	2020
Demografisk försörjningskvot	▲	↔	⚡	0.90	0.92	0.95	0.97	0.97
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	▲	↔	⚡	11.2	10.4	8.8	8.0	7.9
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv	▲	↔	⚡	17.0	16.7	15.8	15.7	
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg	▲	↔	⚡	153 450	151 883	145 382	144 917	
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg/inv	▲	↔	⚡	2.27	2.18	2.00	2.02	
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	▲	↔	⚡	20 541	19 810	18 358	18 627	

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion

Alla år

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

				2016	2017	2018	2019	2020
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	↓	↑	↔	542	538	529	543	596
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	↓	↑	↔	36	37	33	34	33
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	↓	↑	↔	18	18	21	21	20

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

Alla år

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

				2016	2017	2018	2019	2020
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv.	↓	↑	↔	6.62	6.61	6.37	6.51	
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv	↓	↑	↔	59 905	60 087	58 494	59 938	
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%)	↓	↑	↔	41.0	39.8	40.2	43.7	40.7
Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%)	↓	↑	↔	14.0	13.9	14.5	14.1	15.2
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	↓	↑	↔	788.3	817.2	835.1	803.6	731.9

Mål 14 Hav och marina resurser

2020

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

				2020
Nyckeltal för mål 14 saknas för kommuner.				

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Alla år

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

				2016	2017	2018	2019	2020
Skyddad natur totalt, andel (%)	↓	↑	↔	0.1	0.2	0.4	0.4	0.4

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

 Könsuppdelat

Alla år

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

				2016	2017	2018	2019	2020
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	↓	↑	↔	16		19		23
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	↓	↑	↔	928	506	578	510	379
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%)	↓	↑	↔	-	-	86	86	86
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag	↓	↑	↔				1.7	2.2

Mål 17 Genomförande och globalt partnerskap

2020

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

				2020
Nyckeltal för Mål 17 saknas i urvalet				

Guide till tabeller och diagram

I vissa tabeller och diagram används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur ett resultat ligger till jämfört med andra. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner/regioner efter sina resultat, och de bästa resultaten får grön färg, de sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg. Saknas data på något nyckeltal visas det med grå färg.

Tänk på att färgsättningen visar om resultatet är bra eller dåligt i jämförelse med andra. Den talar inte om ifall resultatet är bra eller dåligt. Kommunen/Regionen kan ha dåliga resultat jämfört med andra, vilket ger röd färg, trots att resultatet egentligen är bra (och vice versa).

Om data saknas (grå ruta i tabellen) kan det bero på att data ännu inte har publicerats för det året, att data inte samlats in det året, att kommunen/regionen inte lämnat in uppgifter för det året, att underlaget är för litet (ofta med två s.k. sekretessprickar i rutan) eller att data inte kan finnas (exempelvis p.g.a. att en viss regiform inte finns).

- Bästa 25%

- Mittersta 50%

- Sämsta 25%

- Ingen data

- ↗ Visa trend

- ↓ Jämförelse per kommun / enhet

- ⊗ Ej med i sammanfattande diagram

- ⓘ Nyckeltalsinformation

- Bortfall

- Ej tillämplig

- .. Sekretess